

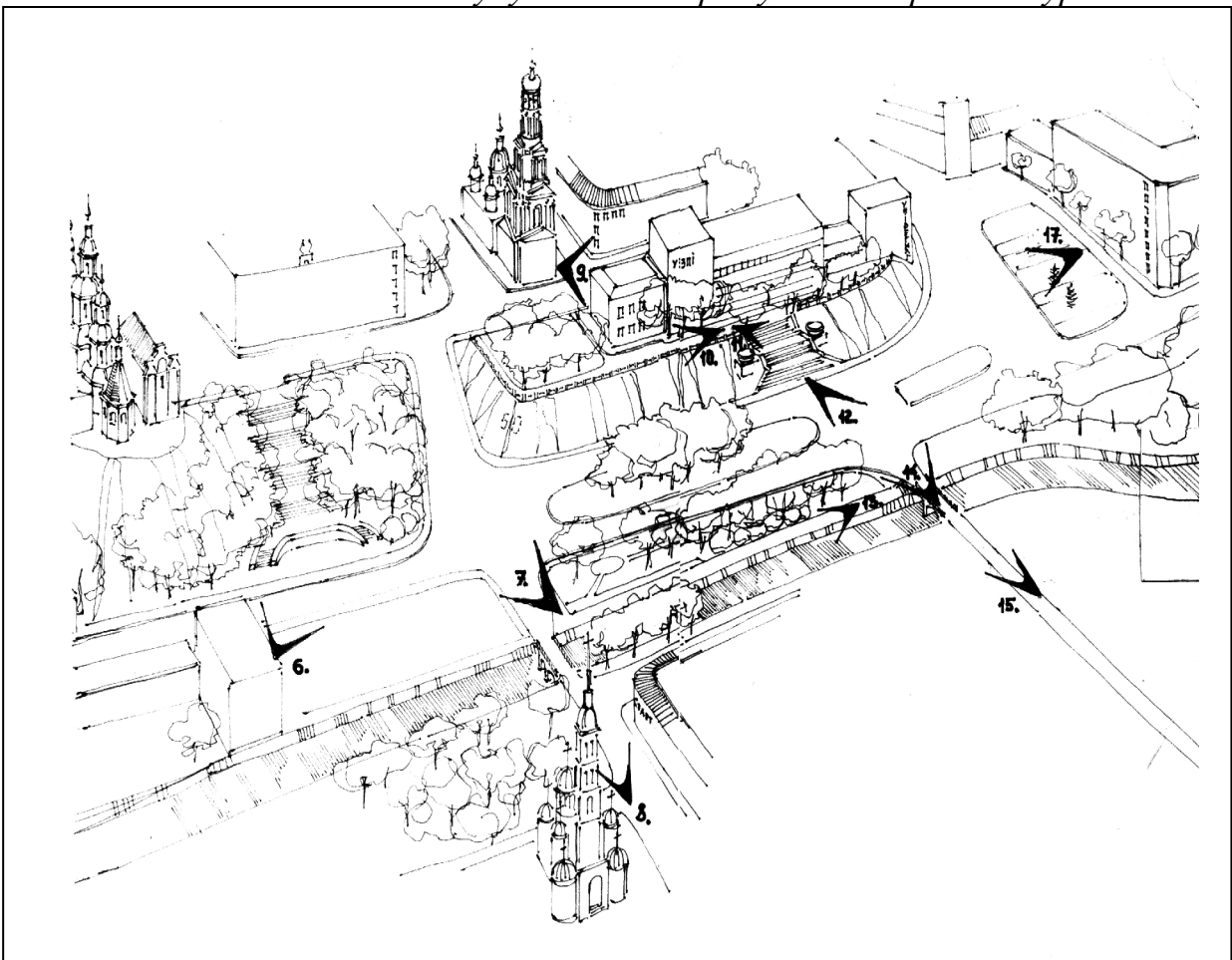
Міністерство освіти і науки України
Харківська національна академія міського господарства

КРИВОРУЧКО Н. І.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять, самостійної роботи та виконання курсового проекту
**«Архітектурно-містобудівне проектування архітектурно-просторової
композиції об'єкту соціального значення»**

з дисципліни «Архітектурне та містобудівне проектування»
*(для студентів 6 курсу денної форми навчання спеціальності
7.120102 «Містобудування» напряму 1201 «Архітектура»*

Харків 2009 ХНАМГ

Методичні вказівки до практичних занять, самостійної роботи та виконання курсового проекту **«Архітектурно-містобудівне проектування архітектурно-просторової композиції об'єкту соціального значення»** з навчальної дисципліни «Архітектурне та містобудівне проектування» (для студентів 6 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст, напряму підготовки 1201 «Архітектура» спеціальності 7.120102 «Містобудування» / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Криворучко Н. І.; – Х.: ХНАМГ, 2009. – 48 с.

Укладач: кандидат архітектури, доцент Н. І. Криворучко

Рецензент: док. арх., проф. Н. Я. Крижановська

Рекомендовано кафедрою архітектурного і ландшафтного проектування, протокол №6, від 11.12. 2008 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Мета та предмет дисципліни.....	5
2. Методологія та методика архітектурного проектування.....	5
2.1. Методологія та послідовність проектування.....	8
2.2. Загальна структура проектування.....	10
2.3. Етап підготовчий: виробнича практика.....	10
2.4. Перед проектний аналіз ситуації — містобудівний аналіз.....	16
2.5. Науково-дослідна робота. Аналіз композиційної структури об'єктів-аналогів по даній тематиці.....	20
2.6. Етап ескізування: розробка концепції архітектурної містобудівної композиції об'єкту проектування. Узагальнена структура об'єкту та його функціональна основа.....	28
2.7. Розробка концепції архітектурної містобудівної композиції об'єкту проектування. Приблизна структура об'єкту та його функціональна основа.....	30
2.8. Розробка архітектурної містобудівної композиції об'єкту проектування. Детальна структура об'єкту та його функціональна основа.....	32
2.9. Технічна реалізація об'єкту проектування.....	36
3. Індивідуальні завдання: курсовий проект (робота), РГР, контрольна робота тощо.....	38
4. Самостійна навчальна робота студента.....	38
5. Інформаційно-методичне забезпечення.....	40
Додаток 1. Приклади курсових проектів.....	42
Додаток 2. Рисунки студентів на літній науково-дослідних практиці.....	44
Додаток 3. Календарний план завдання на переддипломне містобудівне проектування.....	47

Вступ

«Методичні вказівки» складено у відповідності з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівців — спеціаліста архітектора за спеціальністю 7.120.102 – «Містобудування».

При їх розробці були враховані методологія та методика архітектурного проектування, яка була апробована автором у результаті багаторічної практики ведучим і головним архітектором проектів, організації та керівництва дипломним проектуванням на кафедрах «Проблеми архітектури міського середовища» та «Архітектурного і ландшафтного проектування» Харківської національної академії міського господарства, а також як практиці

Мета «Методичних вказівок» - методична організація в стислому вигляді основних вимог щодо виконання завдань за темою переддипломного курсового архітектурно-містобудівного проекту, і теоретично-практичне освоєння фахової дисципліни з подальшим виходом на дипломне проектування.

Під час архітектурного та містобудівного проектування студент повинен проводити багатофакторний передпроектний аналіз міського середовища, знаходити і аналізувати вихідну документацію, самостійно приймати рішення по проблемам формування міського середовища на засадах демократичності та гуманізму.

При виконанні архітектурного та містобудівного проекту студент повинен показати вміння:

- володіти методами науково-дослідної та пошукової роботи;
- володіти прийомами історико-генетичного та містобудівного аналізу та методами систематизації одержаних даних;
- проектувати містобудівні об'єкти різних рівнів (міжміських систем, міст, та елементів міського середовища), розробляти проекти реконструкції та реставрації історичної забудови;
- працювати з фахівцями суміжних галузей;

-застосовувати комп'ютерні технології проектування, прийоми та методи раціонального природокористування; кваліфіковано вирішувати технологічні та економічні питання містобудування;

-будувати гіпотези, враховувати та аналізувати варіанти рішення, лаконічно та точно викласти основну концепцію проекту.

В МВ також викладені вимоги щодо вибору теми переддипломного проекту, визначення пріоритетної проблематики, яка розгорнуто повинна бути зазначена у НДР та її рішення, в наслідок наукового дослідження передового досвіту з цього питання, об'єкту проектування, методика аналізу факторів, що впливають на кінцевий результат архітектурно-містобудівного проекту та методика синтезу як послідовного рішення науково-дослідних та професійно-творчих проблем, з виходом на концепцію переддипломного проекту.

1. Мета та предмет дисципліни

1.1. Мета та завдання вивчення та засвоєння дисципліни – утворення теоретично-практичного фундаменту загальної підготовки майбутнього архітектора, що складається з розвитку просторово-часового та об'ємного композиційного мислення при проектуванні крупних містобудівних об'єктів; оволодіння різними технічними засобами архітектурного моделювання; вмінню аналізувати та синтезувати широку інформацію щодо архітектурних містобудівних структур; більш поглибленого здобуття й напрацювання знань і вмінь, необхідних для розробки містобудівних та архітектурних проектів.

1.2. Предмет вивчення – методика проектування архітектурно-просторової середи крупних містобудівних архітектурних об'єктів: від різних містобудівних рівнів до окремого об'єкту у реальному міському середовищі.

1.3. Методологія та методика проектування переддипломного проекту:

Методологія розглядається як певна система основоположних ідей,

основною функцією якої є внутрішня організація і регулювання процесу пізнання і практичного перетворення об'єктивної реальності.

Одним із методологічних принципів архітектурних та містобудівних систем є середовищний підхід, який передбачає «вписування» об'єкту у навколишнє середовище, або інакше кажучи, середовище спонукає творця до тієї чи іншої архітектурної ідеї в проекті.

Такий підхід до архітектурного проектування дає можливість на натурній науково-дослідній практиці вивчати просторове міське середовище як систему.

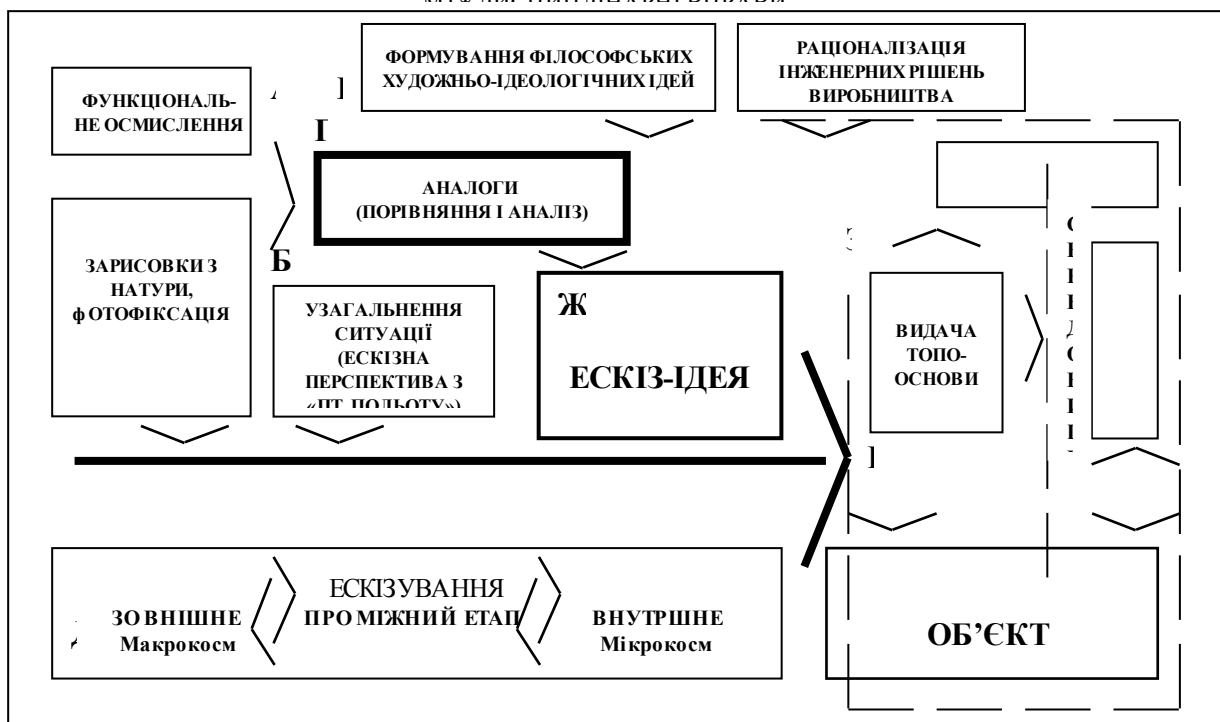
По-перше, вивчення йде від регіональних шляхів руху, від зовнішніх підходів до локальних місць середовища безпосередньо в натурі, з позицій руху людини, її життєдіяльності тощо.

По-друге, що стає найголовнішим, це пошук образних індивідуальностей даної місцевості.

МЕТОДИЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ ПРОЕКТУВАННЯ

(УНІВЕРСАЛЬНА МОДЕЛЬ «МЕТОДИЧНИХ ВКАЗІВОК»)

МІЖПІСЬНИЙ ПІДПІСЬНИЙ

1.4. Ціль проекту: архітектурно-містобудівне формування середовища засобами архітектурної композиції. При цьому йде підготовка студента до проектування містобудівних структур різного масштабу - як підсистем більш великого середовища - на основі останніх сучасних принципів та методів проектування міст.

1.5. Основна задача проекту: побудова функціональної та технічно обґрунтованої і естетично вираженої просторової містобудівної структури як єдиної системи: від регіональної до інтер'єрної, що проектується у реальному середовищі, а також розробка архітектурно-просторової композиції об'єкту соціального значення в конкретному середовищі.

2. Методологія та методика архітектурного проектування

Переддипломне проектування з спеціальності «Містобудування» здійснюється в двох напрямках:

1. Реконструкція існуючих міських територій, головна задача якої полягає в створенні органічної взаємодії історичної та нової забудови, а також в забезпеченні сучасного рівня життєдіяльності населення.

2. Проектування нових містобудівних утворень з комплексним вирішенням питань великих міських структур від квартальної забудови історичного центру до архітектурно-планувальної та архітектурно-просторової організації районів міста, функціонального зонування організації культурно-побутового обслуговування, транспорту, озеленення та благоустрою, інженерного обладнання території.

В навчальному процесі переддипломного проектування враховується увесь спектр містобудівних та архітектурно-просторових чинників, а також ландшафтні характеристики макро та мікро ландшафтів. Особлива роль приділяється цінним об'єктам, історичним пам'яткам, архітектурним домінантам як структурним елементам історичного ядра міського центру. Для більш глибокого засвоєння прийомів та принципів проектування

великомасштабних просторових структур можуть включатися система розселення міст.

Проект представляє собою детальну розробку просторової структури та композицію об'єкту з урахуванням виявлених закономірностей та взаємозв'язків з зовнішнім середовищем.

2.1. Методологія та послідовність проектування.

Архітектура розглядається як система, що складається з двох підсистем: перша - утилітарно-функціональна (зв'язки тощо), та друга - художньо-естетична. Дослідження та вивчення оточуючого середовища, його образно-естетичний потенціал є основою для роботи над архітектурним проектом. Це по-перше. По-друге, в основу архітектурного навчального процесу покладено принцип наскрізного архітектурного проектування та міждисциплінарний принцип навчання. Тому архітектурне проектування передбачає стик усіх інженерних дисциплін на головному - архітектурному проекті. В рамках кожної дисципліни вирішується своя локальна задача, яка визначає загальний вихід усього проекту. Тому проектування міста в системі агломерації передбачає підхід і до архітектурного об'єкту (будь то місто, чи район, чи споруда) як до складної системи. Системний підхід містить принцип одноразового розглядання об'єкту, опирається на його взаємозв'язки та взаємодію компонентів в конкретній системі, їх ієрархію.

Незалежно від масштабу заданої містобудівної структури, процес проектування включає слідує, етапи, кожний з яких послідовно вирішує визначені задачі:

1. Обстеження об'єкта (ландшафт, функціональні зв'язки, архітектурні пам'ятники і т. і) що проектується в натурі, його безпосереднє вписування в середовище, вивчення проектів та літературних джерел, архітектурних аналогів): виявлення характерних особливостей природного ландшафту (рельєфу, акваторій, зелених масивів, ґрунтових та кліматичних характеристик, напрямків пануючих вітрів) та виділення зон унікальних

ландшафтів, що обумовлюють індивідуальність даної території; виявлення напрямку зовнішніх зв'язків, їх відношення до об'єкту (функціональні та візуальні), їх диференціацію за значенням; прийняття умов діяльності (праці, побуту та відпочинку) та задоволення їх потреб (виявлення місць відпочинку, центрів обслуговування та місцезнаходження промисловості); знайомство з забудовою (якщо вона має естетичну цінність і може бути використана у подальшій роботі) та її естетичною значимістю; виявлення основних видових розкриттів та зон огляду.

2. Узагальнення результатів аналізу і виявлення специфічних характеристик містобудівної ситуації.

3. Відбір та аналіз містобудівних прикладів (аналогів), аналогічних даних ситуації, виявлення закономірностей формування структури та композиції даного типу.

4. Обґрунтування загальної просторової ідеї побудови містобудівної структури:

- відношення структури в цілому основних функціональних зон і шляхів руху до природного ландшафту, до зовнішніх зв'язків, до умов діяльності - в функціональному та естетичному аспектах.

5. Виконання функціонального та структурного зонування території з виділенням суспільних центрів, організація системи зелених масивів.

6. Рішення системи магістральної вулично-дорожньої (пішохідної) системи, яка б забезпечила б зв'язки між усіма функціональними зонами і - в першу чергу - між об'єктами масового відвідування, а також, розміщення вокзалів усіх видів, вантажних дворів (для міста і центру), зупинок транспорту (для районів та мікрорайонів) та автостоянок.

7. Побудова основи просторової композиції.

8. Деталізація та завершення побудови просторової композиції.

9. Вся архітектурна частина проекту ув'язується з розділами інженерних дисциплін в рамках заданих завдань по кожній з них:

- залізобетонні конструкції;
- інженерні мережі регіональної системи розселення;
- ТБ;
- розрахунок ТЕП, баланс території, кошторис на об'єкт.

10. Моделювання. Оформлення записки. Оформлення усього проекту.

2.2. Загальна структура проектування

Для розкриття найбільш повного зв'язку між різними просторовими структурами та обґрунтованість загальної просторової ідеї, проектування розчленовано на такі етапи:

- Етап підготовчий - виробнича практика;
- Містобудівний аналіз;
- Науково-дослідна робота - аналіз композиційної структури об'єктів-аналогів по даній тематиці;
- Етап ескізування – від концепції до конкретного архітектурно-містобудівного рішення;
- Етап технічної реалізації.

2.3. Етап підготовчий: виробнича практика

Студенти після 5 курсу направляються на виробничу практику (144 год.), що представляє собою роботу у архітектурних майстернях міст України, або НДС Харківської національної академії міського господарства, а також, по-перше, студент визначає свої пріоритетні напрямки проектування, по-друге, проводить аналітичну роботу як архітектор-спеціаліст, який виконує ємний містобудівний аналіз: історико-культурний, структурний і композиційно-естетичний аналіз середовища і окремих ансамблів майбутнього місця проектування і т. п.

Ціль практики – знайомство з реальною проектною роботою, а також, вивчення і аналіз архітектурно-ландшафтного середовища міста,

прогнозування майбутнього розвитку вибраного району проектування, дослідження і виявлення низки проблем і визначення із них пріоритетнішої, а також, визначення і вибір аналогів за темою переддипломного та дипломного проекту.

Задачі практики.

- 1.Ознайомлення з структурою проектного підрозділу.
- 2.Виконання проектних задач за роботою майстерні.
- 3.Вибір тематики переддипломного та дипломного проекту.
- 4.Пошук аналогів за даною тематикою.
- 5.Визначення місця майбутнього проектування.
- 6.Містобудівний аналіз місця проектування.

Науково-дослідна практика складається з двох частин: практичної та аналітичної.

1.Практична частина дослідження включає вивчення існуючого середовища, основних і другорядних шляхів руху; функціонального зонування міського середовища, зарисовки і фотофіксацію архітектурного середовища і ландшафтних фрагментів, збір історичних, археологічних і архівних матеріалів місця майбутнього проектування.

2.Аналітична частина включає перш за все аналіз зв'язку фрагменту, що вивчається з містом, з центром міста, з позицій системного аналізу — прямі і зворотні зв'язки середовища.

3.Візуально-просторовий аналіз ландшафту робиться на основі виконаних малюнків, зарисовок і узагальнених схем.

4.Складання реферату включає характеристику ландшафтних умов, шляхів руху, інженерного забезпечення міста, що вивчається.

5.Узагальнення натурних рисунків проводиться на основі, по-перше, спонтанних рисунків, а потім, по-друге, виконуються продумані схеми і рисунки за наміченими шляхами і основним розкриттям з найяскравіших

ландшафтних пагорбів, композиційних вузлів середовища. Виконується перспективи «з пташиного польоту».

6. Як завершення теоретично-практичного вивчення середовища майбутнього проектування, розробляється гіпотетична модель майбутнього комплексу або міської структури.

При цьому вирішуються такі завдання:

1. Виявлення ролі ландшафту та його потенціалу в історично сформованій міській структурі;

2. Виявлення пріоритетної проблеми оточуючого середовища, специфіки ландшафтних характеристик та існуючого середовища, яке вибране для проектування, як чинників, що впливають на формоутворення майбутнього об'єкту. При цьому студент повинен усвідомлювати, що з збільшенням масштабу міського середовища збільшується складність його дослідження, тому виникає необхідність у наукових обґрунтуваннях та систематизації великої кількості інформації.

3. Застосовуються методи наукового дослідження такі, як історичний, як засіб виявлення об'єктивних закономірностей формування міського середовища в конкретних соціально-економічних умовах, дедуктивний та індуктивний, метод моделювання, аналіз і синтез, що були засвоєні у дисципліні «Науково-дослідна робота».

Шляхом натурного аналізу необхідно запропонувати основну ідею архітектурного контексту середовища, відчутти «міф місця» (стик зовнішнього і внутрішнього природного простору на домінанті). Виконати замальовки зовнішніх оглядів міського середовища уздовж основних природних осей та композиційного розкриття. Визначити і диференціювати міські домінанти, а також природні домінанти. Знайти ламінарний простір. Виконати зарисовки унікальних місць ландшафту, двориків історичного середовища міста.

Ознайомитися з пам'ятками архітектури, визначити зонування і унікальні зони ландшафту. Дослідити шляхи руху. Виконати малюнки уздовж основних

вулиць по ходу руху. Графічно зафіксувати огляди центрального ансамблю з різних дистанцій. Визначити тему і проблему наукового дослідження, виходячи з проведеного аналізу середовища. Визначити місце розташування майбутнього комплексу, зважаючи на зовнішні і внутрішні візуальні зв'язки. Виконати замальовки з далеких, середніх і ближніх дистанцій і інтер'єрні зарисовки композиційного розкриття на зовнішні домінанти. Вписати комплекс, що проектується, в існуюче середовище.

Наприклад: якщо архітектурно-містобудівний проект розробляється у Харкові, (або інше історичне місто України), необхідно ознайомитися з дослідженнями історії формування Харкова, з його містобудівним розвитком.

На підготовчому етапі студенти знайомляться з історичним контекстом, географічними даними, картографічними документами місця майбутнього проекту. Але основою цього етапу є безпосереднє знайомство з природним середовищем. Як правило натурна науково-дослідна практика проходить в найбільш цікавих районах історичних міст України, центральних районах, біля акваторій, зелених масивів, цікавих ландшафтних градацій які мають великий містобудівний потенціал (Рис.1-4).

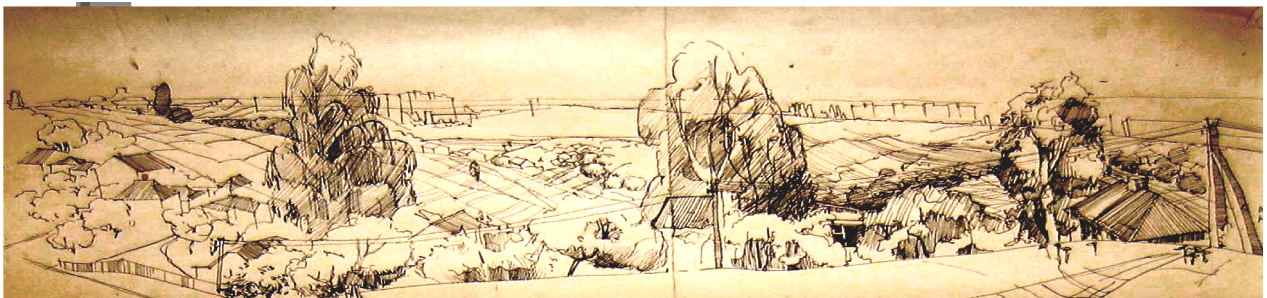

Рис. 1. - Видові зарисовки. Розкриття з харківського пагорба на Журавлівське водосховище.

Рис. 2. - Видові зарисовки. Журавлівське водосховище.

Виявити особливості природного ландшафту Харкова, підкреслити домінуючу роль рельєфу, з'ясувати роль центрального плато - візуально-просторового фокуса цього району - у формуванні основних панорам, що відкриваються з головних під'їздів.

Рис. 3. - Видові зарисовки. Журавлівське водосховище з вул. Шевченка.

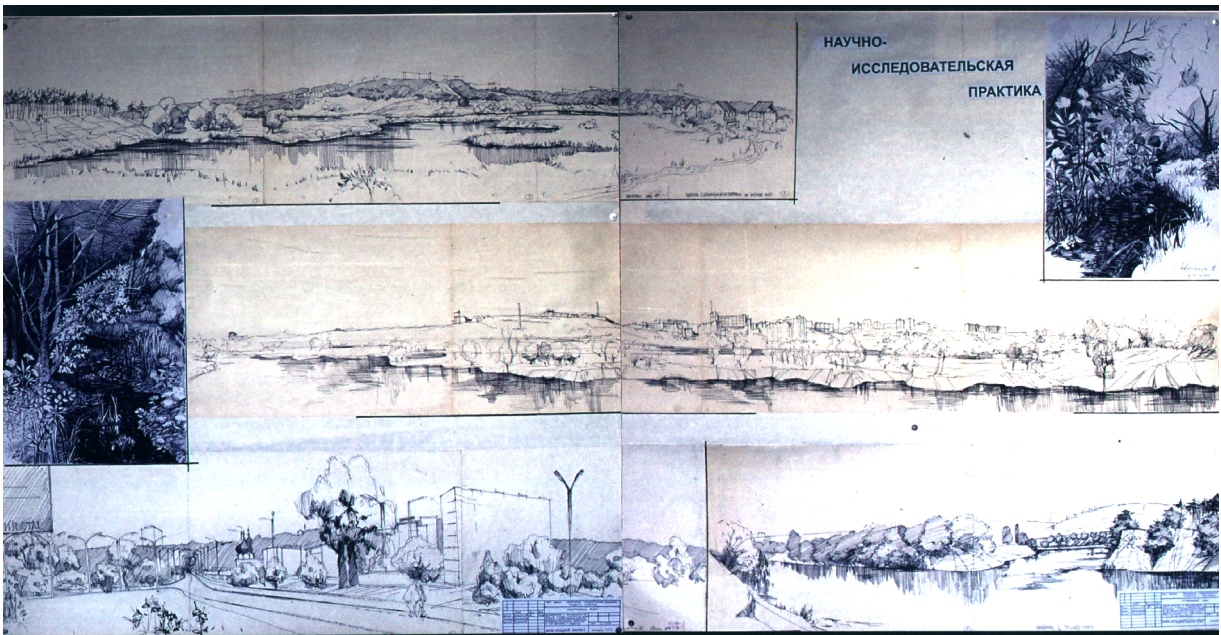

Рис. 4. - Видові зарисовки. Журавлівське водосховище (рис. Лавренчук Н.О.).

Дослідити візуально-просторове середовище Харкова за містобудівними рівнями:

1 рівень — макрорівень (регіональний): Виявити роль центрального плато і архітектурних домінант у формуванні панорам зі східної, північної, південної і західної сторін;

2 рівень — мезорівень I порядку (районний): зв'язок місто — центр, виявлення ансамблів, крупних містобудівних структур, композиційних вузлів, пріоритетних напрямків розвитку міста.

3 рівень — мезорівень II порядку (центр міста): визначення центру міста та його елементів у формуванні цілісного міського середовища.

4-5 рівні — мікрорівні (окремі споруди, будівлі у середовищі, площі міста, дворові простори і т. д.): визначення зв'язку цих просторів з просторами мезорівнів, їх функціональний і соціально-композиційний зв'язок.

Узагальнення і оформлення звіту з виробничої практики: виконується у вигляді альбому на листах А3 формату з анотаціями, історико-археологічними даними і матеріалами, а також з аналітичними схемами (Рис. 5).

Натурні дослідження повинні охоплювати територію більшу, а ніж територія майбутнього міста. Ця територія має бути зовнішньою у відношенні

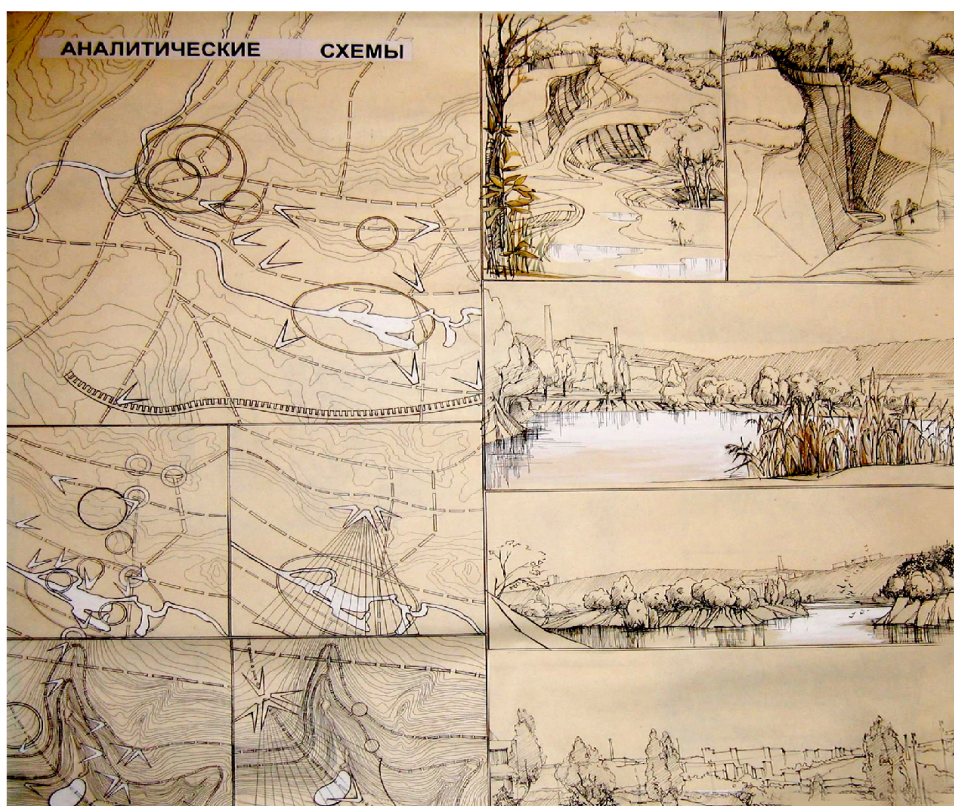

Рис.5. - Узагальнення практики. Аналітичні схеми

до території майбутнього місця проектування, зв'язаною з нею, по-перше, функціонально, по-друге, візуально (приміська зона – для міста, місто - для

суспільних, науково-виробничих центрів, або міського (жилого) району, район - для мікрорайону, суспільний центр - для забудови системи площ та парків і т. д.). Уся ця ув'язка повинна відображати прямі та зворотні зв'язки та принципи побудови його зовнішніх та внутрішніх структур, взаємозв'язок усіх підрозділів системи - від зовнішньої середи до внутрішньої структури споруди.

2.4. Перед проектний аналіз ситуації — містобудівний аналіз

1.5/54)

(кількість кредитів/годин)

Навчальні елементи

1.Ландшафтний та композиційний аналіз території

2.Візуальний та історико-архітектурний аналіз території

3.Функціонально-планувальний аналіз території.

4.Визначення специфіки місця та основної проблеми середовища, майбутнього проектування.

2.4.1. Тема1. Ландшафтно-композиційний аналіз території

- графічно надати ситуаційну схему архітектурно-просторової середи об'єкту проектування;
- дати природно-кліматичний та ландшафтний аналіз ситуації;
- проаналізувати та графічно виконати схеми функціонального зонування ситуації;
- проаналізувати зовнішні та внутрішні зв'язки;
- дати аналіз архітектурній композиції архітектурно-просторового середовища ситуації

Ландшафтно-природний аналіз починається з безпосереднього знайомства з оточуючим середовищем. Робляться зарисовки спочатку спонтанні, те що подобається. Тут студент виступає у ролі художника, що замальовує найбільш цікаві розкриття та найбільш яскраві враження (Рис.6-9).

Вивченість оточуючого середовища поступово від спонтанності повинно

ХАРЬКОВ.
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ
ПРАКТИКА

дип. Шевченко Е.А.
(рук. доц., канд. арх. Криворучко Н.И.)

А

Вивченість середовища дає можливість студенту перш за все відчутти «дух місця», «геній місця», його морфологічні особливості, його семантику. Відчутти явні та скриті потоки вітру, фізично відчутти низини мікроландшафту та пагорби макроландшафту. На цьому етапі студента можна порівняти зі стратегом, що вивчає місцевість перед боєм.

17

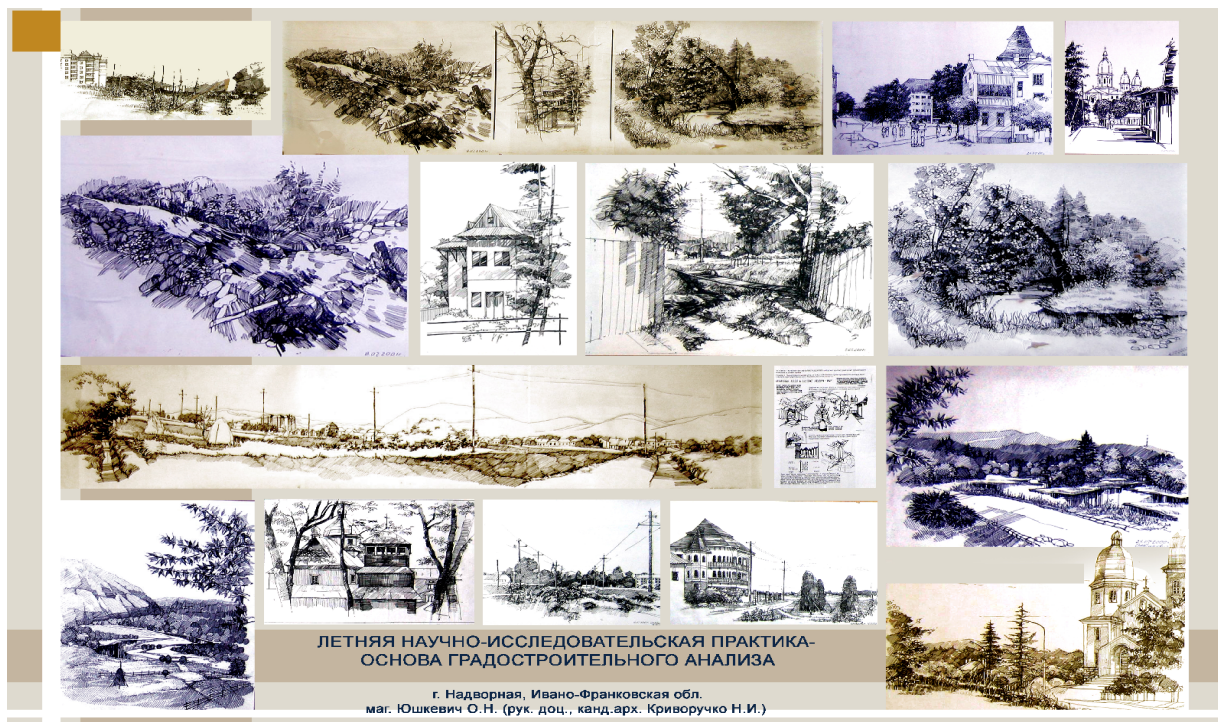

Рис.7.- Науково-дослідна практика. м. Надвірна.

Рис.8.- Науково-дослідна практика. м. Львів.

На цій стадії студент повинен визначитися з проектом (project – кинутий уперед) та об'єктом соціального значення, що покращить міське середовище і об'єднає його.

Студент при цьому виступає, з одного боку, як «споживач» житель цього району, з іншого - як архітектор, що проектує цілісне архітектурне середовище для життєдіяльності соціуму. Так реалізується принцип «дзеркальності» у творчості [10].

Така вивченість міського середовища спонукає студента до формування концепції майбутнього проекту де визначається, і об'єкт проектування, і специфіка даного місця. Це закладається в основу наступного етапу - науково-дослідної роботи, яка направлена саме на аналіз об'єктів-аналогів з виявленою специфікою.

2.4.2. Тема 2. Історико-архітектурний аналіз території

1. Ознайомлення з архівними та проектними матеріалами, натурне обстеження обраної для проектування території та існуючої забудови.

2. Історико-архітектурний аналіз забудови.

Визначення пам'яток архітектури, цінної історичної забудови, зон охорони.

Цей етап закріплюється блиць-завданням:

КЛАУЗУРА 1.

Містобудівний аналіз ситуаційного плану: передпроектний аналіз ситуації фрагменту міського середовища (за визначенням об'єкту соціального значення)

- Провести історико-архітектурний аналіз території.
- Зробити ландшафтно-кліматичний аналіз території і виявити індивідуальність (специфіку) обраної території.
- Надати функціонально-планувальний та архітектурно-просторовий аналіз території.

Виконання:

- виконується в архітектурній графіці з використанням ЄОМ (на ватмані формату А1.)

- для записки виконати 6 листів А4 формату печатного тексту з схемами

2.4.3. Тема 3. Функціонально-планувальний аналіз території. Проблемний аспект. НДР.

- Публічне обговорення клаузули №1. Аналіз характерних містобудівних ситуацій при проектуванні об'єктів в історичному архітектурному оточенні.
- Вивчення аналогів проектних рішень нової забудови або ж реконструкції в умовах історичного архітектурного оточення (за матеріалами методичного фонду кафедри та архітектурними періодичними виданнями).
- Розробка концепції функціонально-планувального перетворення території, що вибрана для проектування.

2.5. Науково-дослідна робота. Аналіз композиційної структури об'єктів-аналогів по даній тематиці (1.5/54)

(кількість кредитів/годин)

Навчальні елементи

1.Аналіз об'єктів в містобудівному аспекті, аналіз зовнішніх та внутрішніх шляхів руху, які б відповідали зазначеній специфіці міста проектування.

2.Аналіз об'єктів в об'ємно-просторовому та планувальному аспекті, аналіз функціональної та типологічної схем;

3.Робота з літературними джерелами;

2.5.1.Тема 4. Підбір аналогів проблемного аспекту, виявленого у попередній роботі.

При підході до НДР залишається той же основоположний принцип, який формулюється для навчання в цілому - усвідомлення науки як рушійної сили сучасного виробництва. Цей принцип з самого початку реалізується у **виборі теми та проблеми досліджень**. Виникнення теми та проблеми у студента на основі відчуття реальної ситуації під час літньої практики

стимулює пам'ять та художньо-естетичні враження. Студент повинен вибрати тему та обґрунтувати проблему дослідження, знаходячись на дослідному місці. Не приймаються умоглядні проблеми, які не мають предметної основи і не мають шансів до виходу в проект.

При обґрунтуванні науково-дослідної теми та її основної проблеми потрібно використати знання, надбані у попередні роки, у тому числі (і в першу чергу) накопичений гуманітарний потенціал. Бо вже друга сторона НДР - включення інтелектуального потенціалу, без якого неможливе сучасне дослідження. У попередні роки було накопичено інтелектуальний багаж, розвинуто асоціативну пам'ять і вибрано з загального багажу ті знання, які необхідні для рішення конкретної проблеми. Бо одна з цілей НДР - розвиток виборчої пам'яті, обов'язкова ознака сучасного спеціаліста, будь то бакалавра, спеціаліста чи магістра. Ця ціль можливо головна на етапі студентського навчання. Тобто, студент відновлює у пам'яті відповідні концепції філософії, соціології, психології, мистецтвознавства і архітектури, доповнює їх новими аспектами, необхідними в межах його теми, а також згадує вивчені твори мистецтва й архітектури. Він синтезує ці знання у власну концепцію не просто плід здогадок і розуміння на рівні, так званого, здорового глузду, а обґрунтовану постановку питання про дане явище чи предмет.

Таким чином, в науково-дослідній роботі, яка вбирає в себе історію соціального розвитку, архітектури та мистецтва об'єднуються предметна сторона - матеріали дослідження ситуації і виходу до проекту, і сторона наукова, теоретична - система наукових доказів і поглядів. Це положення потім реалізується у науково-практичному проекті з комплексною пояснювальною запискою. Вони включають теоретичні обґрунтування, аналіз об'єктів науки та практики, висновки з аналізу і проект, який впливає з цих висновків. У зв'язку з цим головним стає підхід до висновків, що базуються на порівняльному аналізі об'єктів-оригіналів (Теплов, Рубінштейн, Пономарьов).

Цей принцип виходить з того, що кожна модель з висновків є результатом відбору типового, а також визначених ознак ряду об'єктів.

Метод, що при цьому застосовується, називається теоретично-емпіричним. Він сполучає аналіз теоретичних концепцій і конкретних об'єктів, в даному випадку, соціальних умов, мистецтва, архітектури та містобудування.

Для кращого засвоєння зіставлень цього виду аналізу, пропонується використовувати об'єкти - шедеври та супутні їм соціальні умови, які вже вивчалися студентами на протязі попередніх 5-ти років. При цьому обираються ті сторони об'єктів - оригіналів та соціальні умови ключових періодів історії, які вивчалися у попередні роки.

Враховуючи двоєдину природу архітектури з кінцевим виходом формоутворення на архітектурну композицію пропонується дедуктивний метод вивчення. Дуже важливо, в дидактичному плані, домогтися, що б студент з досвіду свого навчання запропонував та обґрунтував свій вибір об'єктів для заявленої ним проблеми та теми, а викладач при необхідності скорегував його та роз'яснив причину корегування.

Методика порівняльного аналізу історичних етапів різних видів мистецтва, архітектури та містобудування полягає у наступному. Перш за все необхідно обґрунтувати перед студентами актуальність такого порівняльного аналізу, довести, що це - не дань моді, а відповідає сучасному міждисциплінарному підходу і стійкий принцип наукового дослідження. Перехід від загального - до окремого, від універсального - до специфічного, від соціуму - до архітектурного середовища, від художньої діяльності - до архітектурної композиції з притаманною їй специфікою.

Після такого принципового обґрунтування можна приступити до наступного етапу: до вибору історичних та сучасних прикладів, впливу соціуму на архітектуру; вибору концепцій, що його висвітлюють; до вибору

художніх і архітектурних об'єктів, аналізом яких можна довести правомочність висновків та проектних рішень.

КЛАУЗУРА 2.

Аналіз композиційної структури об'єктів-оригіналів по даній тематиці

- проаналізувати 3-5 об'єктів в містобудівному аспекті;
- аналіз зовнішніх та внутрішніх шляхів руху;
- проаналізувати 3-5 об'єктів в об'ємно-просторовому та планувальному аспекті;
- аналіз функціональної та типологічної схем, робота з літературними джерелами.

Виконання:

- виконується в архітектурній графіці з використанням ЄОМ (на ватмані формату A1.)

—для записки виконати 10листів A4 формату печатного тексту з схемами

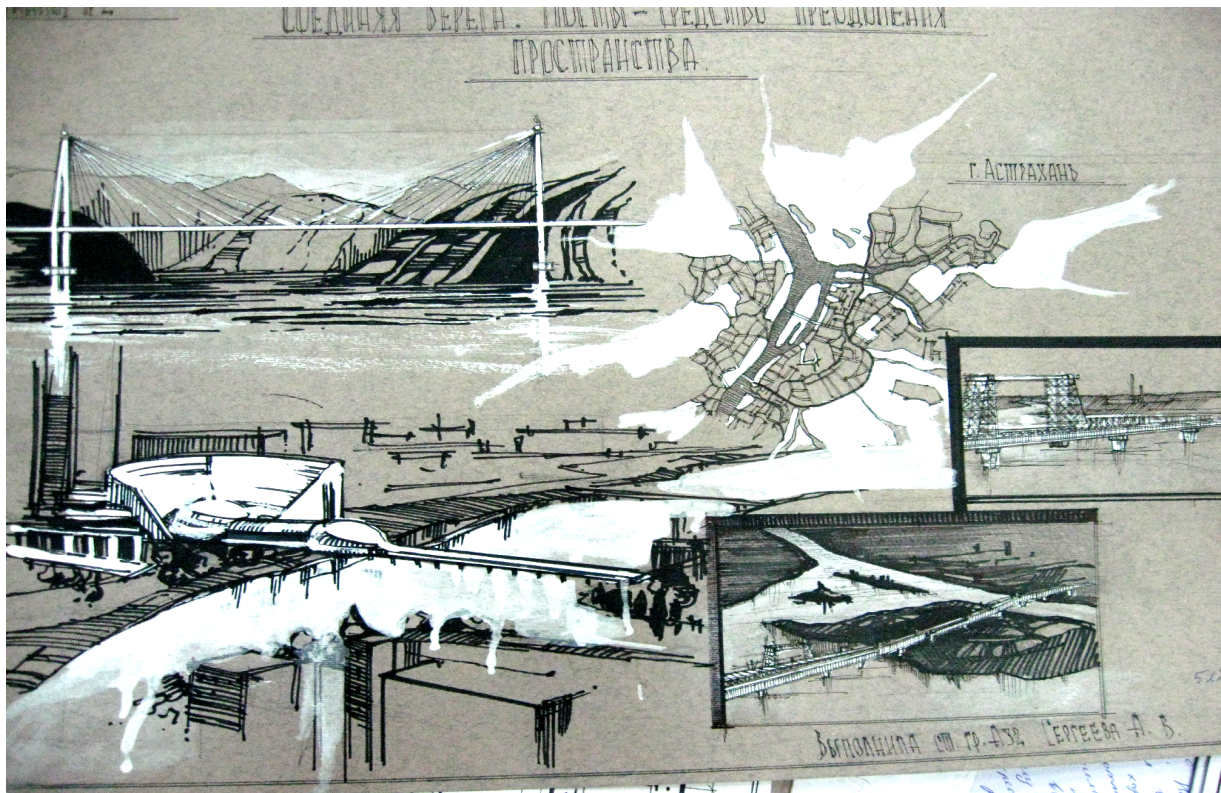

Рис. 9 - Вивченість і аналіз аналогів.

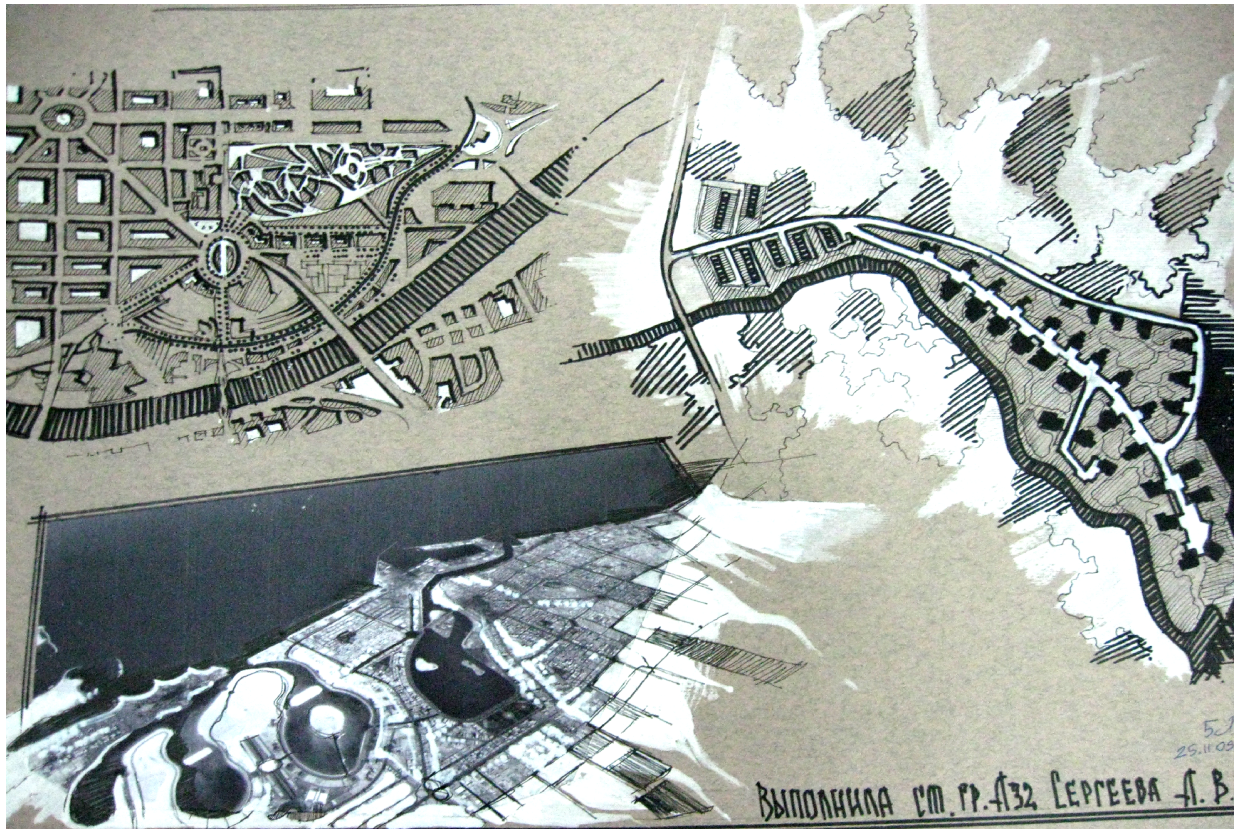

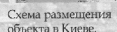
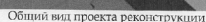
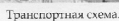
Рис.10 - Вивчення і аналіз аналогів.

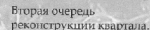
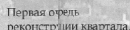
Рис. 11 -. Вивчення і аналіз аналогів.

Концептуальный проект реконструкции квартала, ограниченного улицами Киквидзе, Бастионной, Желокур и Подвысоцкого, Печерский район г. Кишинев

Квартал находится между двух магистральных дорог. Надо организовать транспортные связи.

В соответствие с концепцией было поэтапно снесено имеющийся в квартале застройкой, оставив реконструируемые здания школы и больницы. На первом этапе реконструкции на свободном от застройки месте построили пилотный высотный дом на 102 квартиры, в котором 41 квартира получают жильцы двух домов и других на снос. В данном квартале была очень низкая плотность застройки - 157 человек, а проектная плотность 360 человек. Проектная площадь жилья - 68 000 кв. м. проектное количество квартир - 785 (считая 268); планируемое количество машиномест 600.

ст.гр. А-51 Андриенко Кристина

Рис. 12 - Вивченість і аналіз аналогів.

Рис. 13 - Вивченість і аналіз аналогів.

Рис. 14 - Вивчення і аналіз аналогів.

ОБЪЕКТ-АНАЛОГ РЕКОНСТРУКЦИИ КВАРТАЛА, ОГРАНИЧЕННОГО УЛИЦАМИ ХРЕШЧАТИК, ИНСТИТУТСКАЯ, САДОВАЯ, М. ГРУШЕВСКОГО В г. КИЕВЕ.
ПРОЕКТОМ ПРЕДПОЛАГАЕТСЯ СТРОИТЕЛЬСТВО ОФИСНО-ТОРГОВОГО ЦЕНТРА «European Plaza Kiev».

Рис. 15 - Вивчення і аналіз аналогів.

Проанализировав ситуацию двух кварталов, авторы разработали схему функционального зонирования этой территории. Они предлагают полностью вынести отсюда промышленные объекты и жилье, и организовать мощный общегородской центр с деловой, торговой и развлекательной функциями.

Проанализировав ситуацию двух кварталов, авторы разработали схему функционального зонирования этой территории. Они предлагают полностью вынести отсюда промышленные объекты и жилье, и организовать мощный общегородской центр с деловой, торговой и развлекательной функциями.

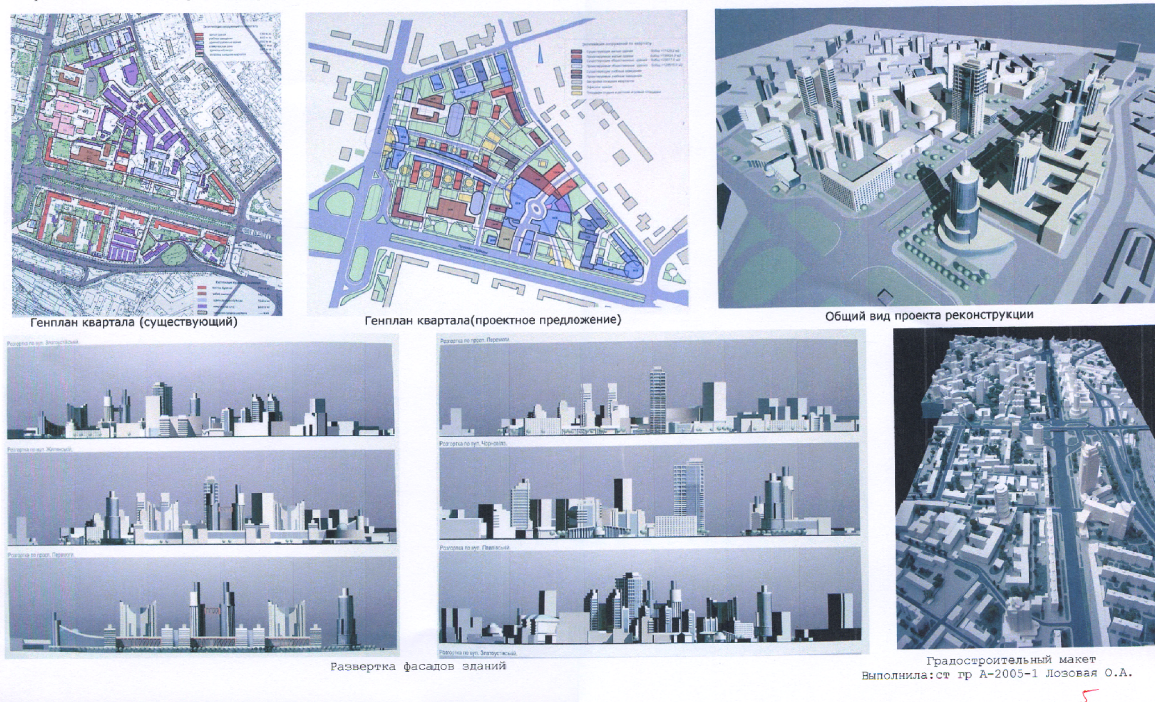

Рис. 16 - Вивченість і аналіз аналогів.

АНАЛИЗ НАУЧНОГО И ПРАКТИЧЕСКОГО ОПЫТА

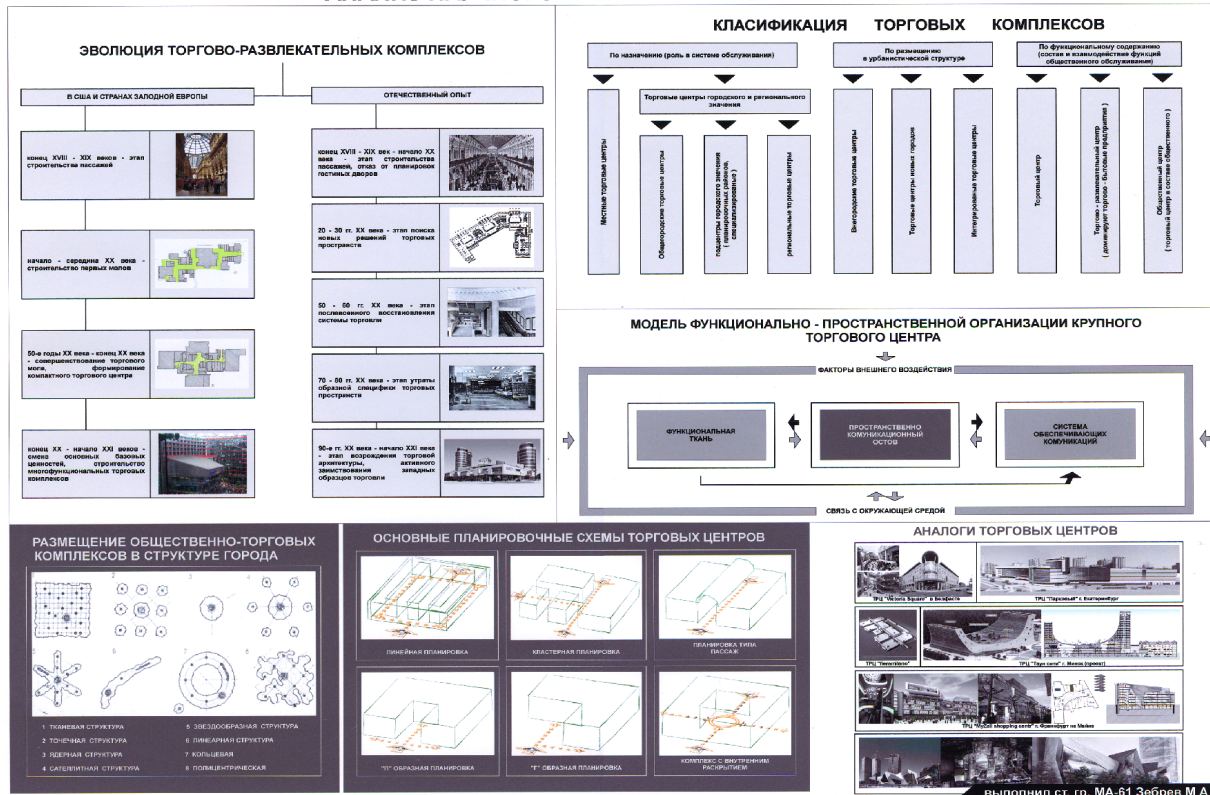

Рис. 17 - Вивченість аналогів. Аналіз наукового і практичного досвіду.

2.6. Етап ескізування: розробка концепції архітектурної містобудівної композиції об'єкту проектування. Узагальнена структура об'єкту та його функціональна основа (3/108)

(кількість кредитів/годин)

Навчальні елементи

- 1.Виявлення визначених факторів, що структурують оточуюче середовище, виявлення композиційних вузлів, виявлення композиційних осей;
- 2.Трасування вулично-дорожньої мережі та пішохідних маршрутів, функціональне визначення акцентів;
- 3.Планувально-просторова структура об'єкту, ескізування формоутворення

Етап ескізування (Рис. 18-20) є найважливішим у творчому процесі. В його основі закладено принцип «дзеркальності творчості і споживання». Це суголосно інтуїтивний процес, який повинен закінчитися так званим інсайтом, «озоренням» [10].

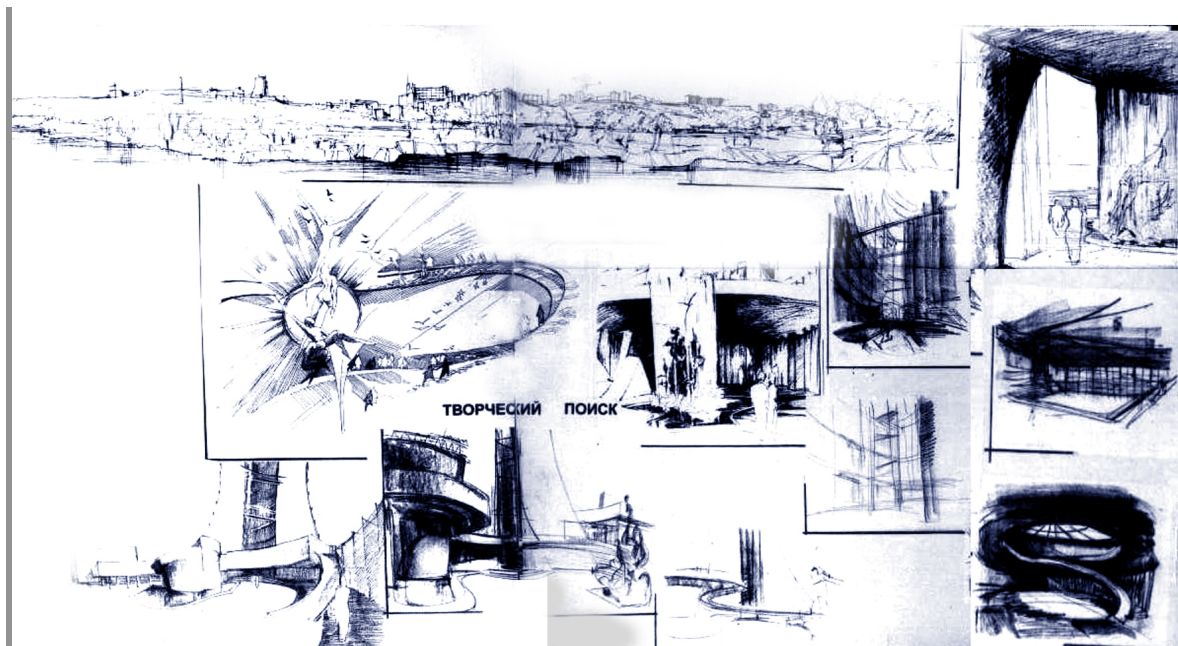

Рис.18 - Ескізування. Творчий пошук

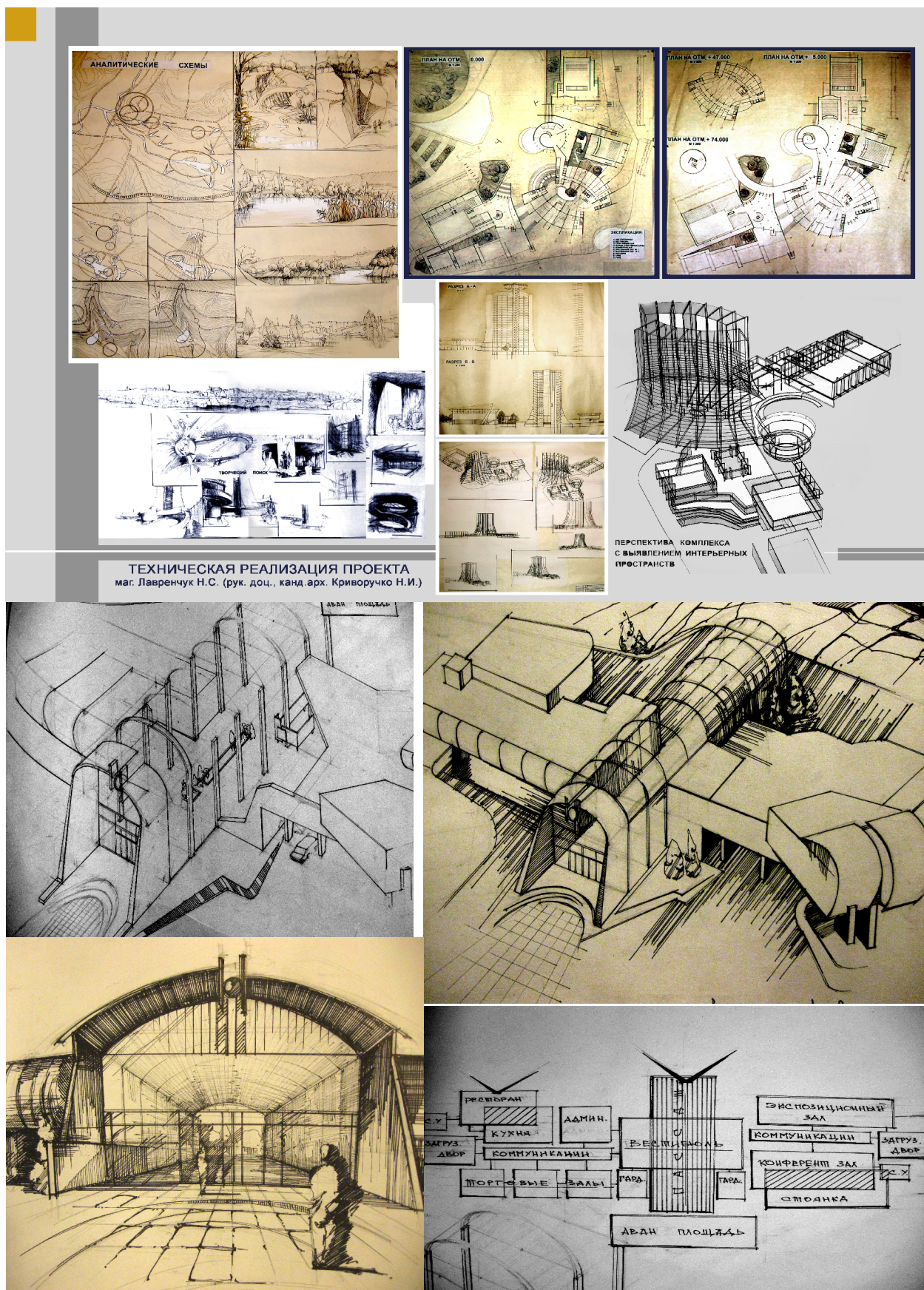

Рис. 19 — Від етапу ескізу — до технічної реалізації

Рис.20 - Ескізування. Творчий пошук

2.7.Розробка концепції архітектурної містобудівної композиції об'єкту проектування. Приблизна структура об'єкту та його функціональна основа.

Навчальні елементи

- 1.Виконання схеми генплану, виконання просторової схеми об'єкту з виявленням композиційного тектонічного вузла.
- 2.Виконання конструктивної схеми; моделювання варіантів об'ємно-пластичного рішення.

3.Розробка схем реконструкції, варіанти світового та кольорового рішення.

4.Розробка цілісної композиції архітектурного середовища

На цьому етапі виконуються аналітичні схеми з деталями, прораховуються конструктивні схеми. Дуже важливо на цій стадії показати розгорнуту композицію середовища з системою домінант, візуальними розкриттями, в основі яких лежить принцип «внутрішнє – зовнішнє», «макро – мікро», а також принцип «сценарності» композиції, які реалізують синтез просторово-часових фрагментів (Рис.21).

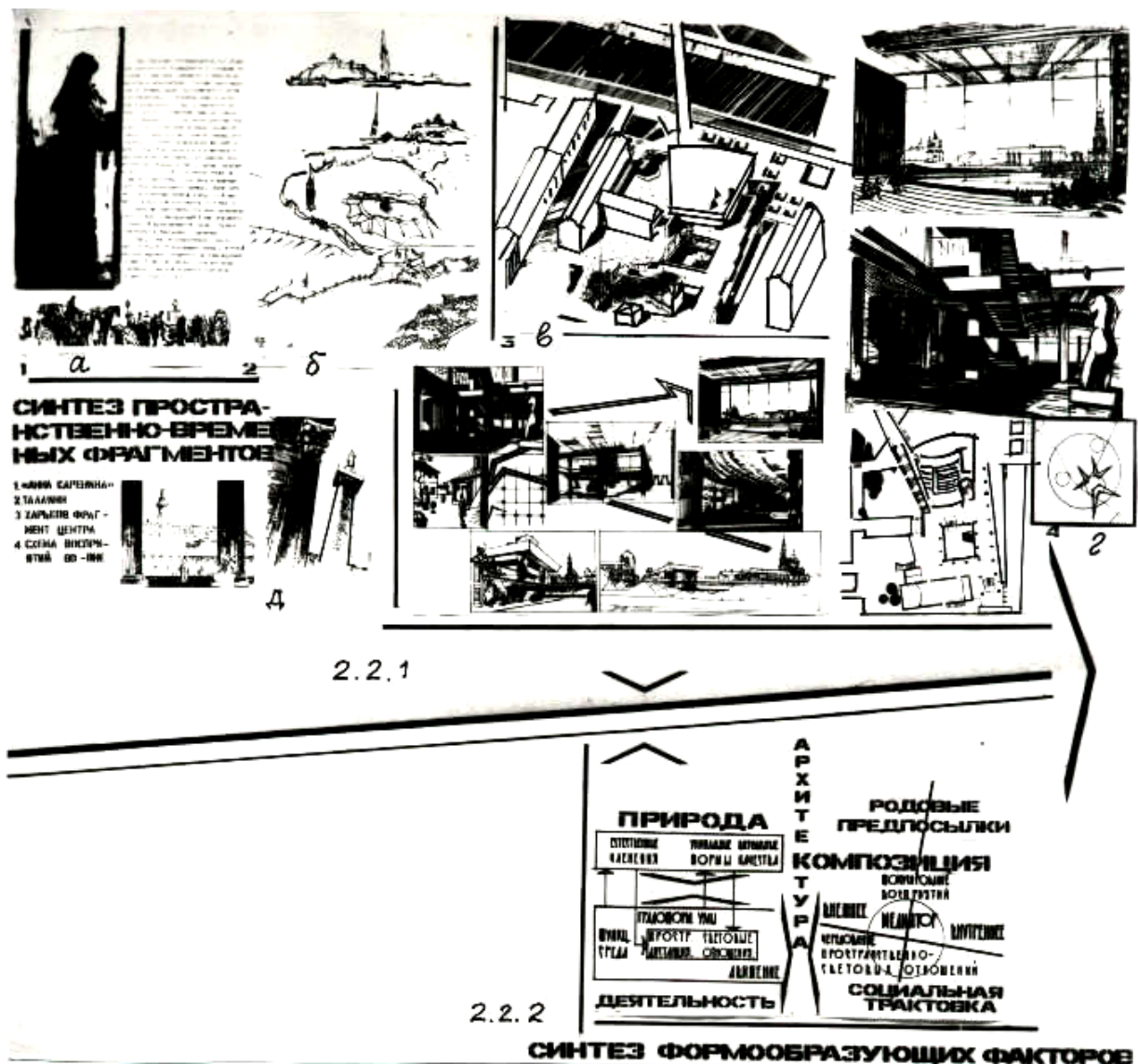

Рис. 21 - Принципы побудови архітектурної композиції міського середовища.

КЛАУЗУРА 3.

Розробка концепції архітектурної містобудівної композиції об'єкту проектування. Приблизна структура об'єкту, його типологічна схема та функціональна основа

- Визначити містобудівну специфіку ділянки, наявність архітектурних домінант та вузлів містобудівної композиції, архітектурних ансамблів та комплексів, унікальних просторових та ландшафтних сполучень.
- Визначити просторовий масштаб забудови – співвідношення висот будівель, забудованих та незабудованих просторів. Аналіз ступеня благоустрою та озеленення території.
- Виявити визначені фактори, що структурують, виявити композиційні вузли, виявити композиційні осі;
- Трасування вулично-дорожньої мережі, пішохідних маршрутів, функціональне визначення акцентів;
- Планувально-просторова структура об'єкту, ескізування, формоутворення.

Виконання:

- виконується в архітектурній графіці з використанням ЕОМ (на ватмані формату А1.)
- на 5 листах А4 печатного тексту з схемами
- для записки виконати 6 листів А4 формату печатного тексту з схемами.

2.8. Розробка архітектурної містобудівної композиції об'єкту проектування. Детальна структура об'єкту та його функціональна основа.

2.8.1. Тема 6. Архітектурно-планувальне та архітектурно-просторове рішення, композиційно-художня адаптація нової будівлі до оточуючого середовища.

На цьому етапі вагома частина у архітектурній творчості припадає на логіку, бо потрібно ув'язати багато розрізнених, поки що, факторів, вузлів.

Студент вирішує глобальну задачу різнохарактерного плану: функціонально-конструктивній схемі комплексу придати художній вираз. І на цьому етапі робота двох полу шарів мозку виявляє здатність студента до інтуїтивної та логічної роботи – так званій синтезованій творчості.

Якщо робота студента була насиченою і цілеспрямованою, рано чи пізно приходить спалах – інсайт, «озорення», натхнення. Уся архітектурна композиція набуває зорової основи – принципової просторової ідеї(Рис.22). Якщо цього не трапилося – творчій процес продовжується.

Рис. 22 - Принципова просторова ідея комплексу. Формування художнього образу середовища (Комплекси в Алушті та в Прибалтиці).

КЛАУЗУРА 4.

Розробка архітектурної містобудівної композиції об'єкту.

- Виконати схеми генплану, просторову схему об'єкту з виявленням композиційного тектонічного вузла;
- Розробити ескіз-ідеї художнього рішення, композиційно пов'язаного з оточуючим історичним середовищем.
- Дати оцінку прийнятого варіанту архітектурно-композиційного рішення в контексті забудови оточуючого середовища, вулиці, візуального басейну.

- Представити детальну розробку ескізу архітектурного рішення об'єкту, що проектується.
- Виконати конструктивні схеми та варіанти об'ємно-пластичного рішення, а також схеми реконструкції .
- Дати варіанти світового та кольорового рішення, розробка цілісної композиції архітектурного середовища.

Виконання:

- виконується в архітектурній графіці з використанням ЄОМ (на ватмані формату А1) (Рис. 23).

- на 5 листах А4 печатного тексту з схемами

Завершення та затвердження ескізу архітектурної композиції комплексу, що проектується дає можливість перейти до технічної реалізації проекту .

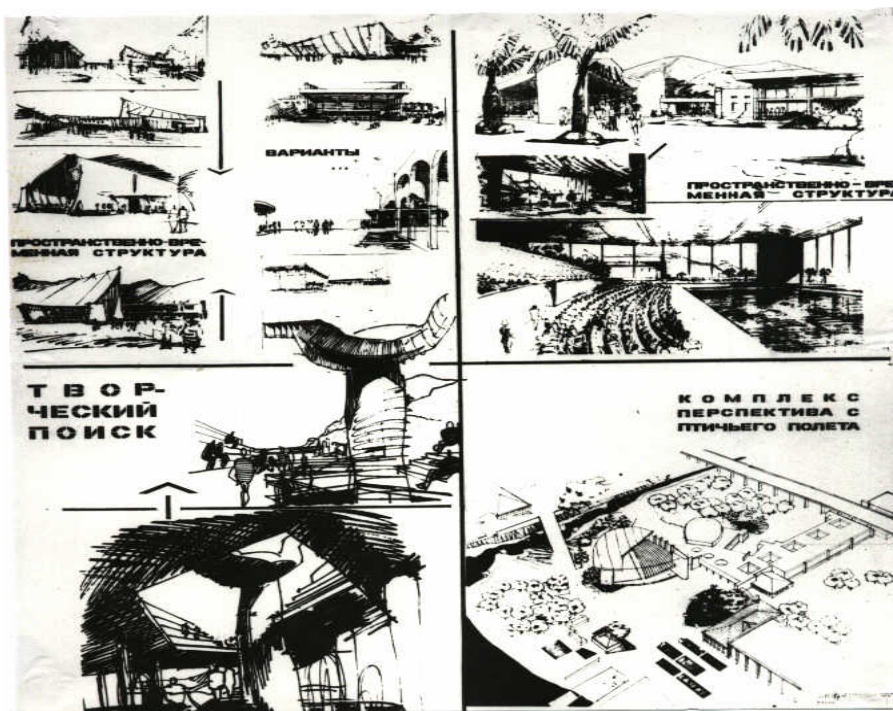

Рис. 23 - Від творчого пошуку – до технічної реалізації об'єкту проектування.

2.9. Технічна реалізація об'єкту проектування.

2.9.1. Тема 7. Розробка варіантів графічної моделі проекту, оформлення текстового матеріалу, розрахунків ТЕП (Рис. 24-26).

1. Моделювання на ЕОМ та графічно усього матеріалу по темі архітектурного містобудівного проекту.

2. Структурування пояснювальної записки та наукової роботи.

3. Підготовка до захисту, структура доповіді.

2.9.2. Тема 8. Розробка питань соціальної, економічної та екологічної ефективності проектного рішення

1. Визначення техніко-економічних показників та визначення екологічної ефективності вибраного варіанту проектного рішення

2. **Підсумковий контроль.** Публічний захист та оцінка курсового проекту кафедральною комісією.

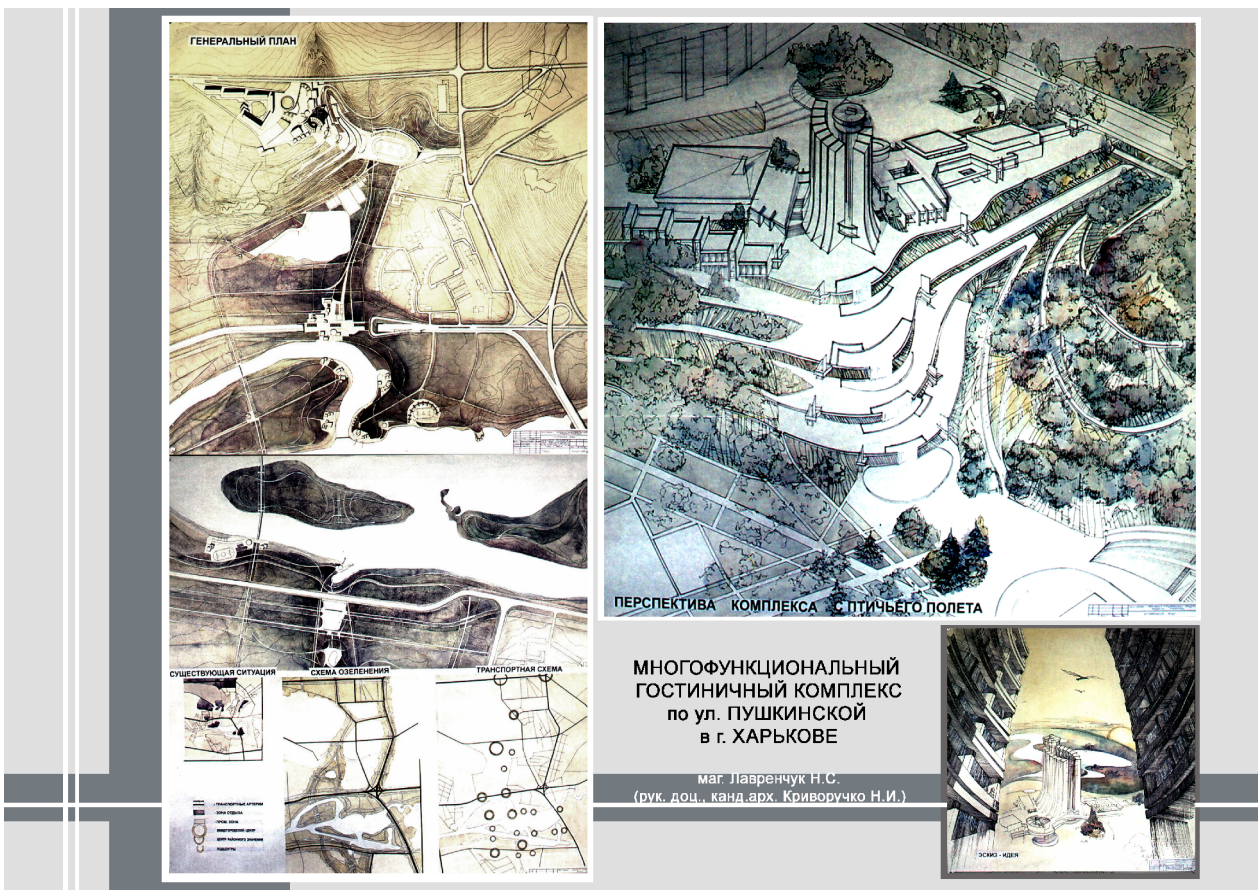

Рис.24 - Технічна реалізація об'єкту проектування. Генплан. Перспектива з “пташиного” польоту.

Рис.25.- Технічна реалізація об'єкту проектування

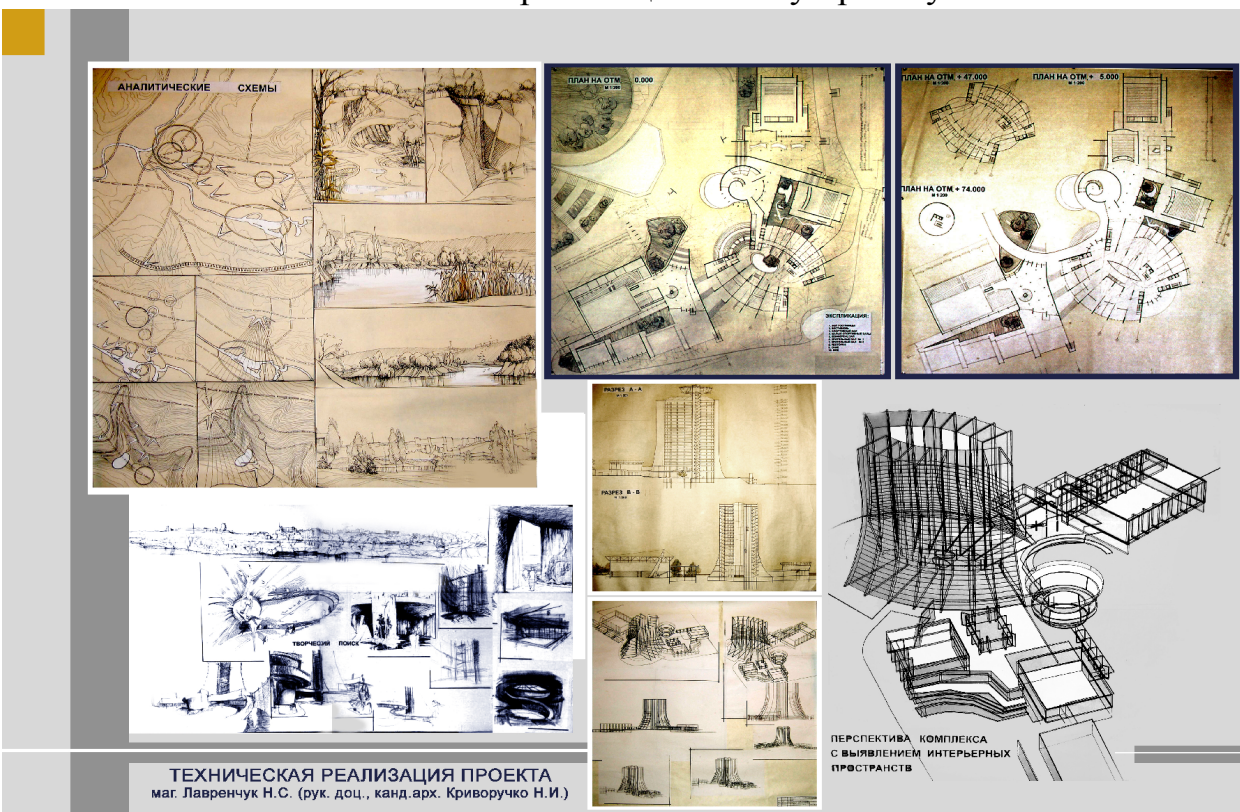

Рис.26.- Технічна реалізація об'єкту проектування

3. Індивідуальні завдання: курсовий проект (робота), РГР, контрольна робота тощо

Курсовий проект на тему – **«Архітектурний містобудівний проект міського середовища»** (індивідуально за темою). Проектом передбачається:

- розробка містобудівної концепції та архітектурної забудови реального середовища (за індивідуальною темою);
- проектна пропозиція щодо формування архітектурно-просторового середовища з урахуванням найважливіших факторів, що впливають;
- проект нової споруди (функція визначається шляхом аналізу містобудівної ситуації) з розробкою робочих креслень;
- архітектурно-ландшафтна організація території, що проектується.

Обсяг курсового проекту:

-пояснювальна записка – 30 - 40 аркушів, вміщує завдання, розрахунки щодо параметрів забудови, текстові пояснення до проекту, техніко-економічні показники;

- графічна частина – необхідні креслення та візуальні зображення об'єкту проектування на шести (восьми) аркушах формату А1.

Усього на курсовий проект передбачено 90 годин СРС.

4. Самостійна навчальна робота студента

Тема 1. Натурні дослідження, замальовки, фото фіксація, вивчення архівного та історико-архітектурного матеріалу вибраного оточення по темі курсового проекту. Обробка матеріалів науково-дослідної та проектної практик

10 годин

Тема 2. Вивчення спеціальної та нормативної літератури. Завершення написання реферату на тему «Перед проектний аналіз території, що підлягає проектуванню»

5 години

Тема 3. Графічна розробка варіантів функціональної та планувальної структур досліджуваної території для курсового проекту

26годин

Тема 4. Пошук у науково-методичній літературі об'єктів оригіналів по даній тематиці. Виявлення та вивчення аналогічних містобудівних ситуацій у сучасній світовій практиці та з урахуванням специфіки проблемної ситуації що проектується. Фіксування найбільш цікавих проектних рішень для використання в розробці курсового проекту. 20 годин

Тема 5. Пошук та структурування архітектурної та містобудівної ідеї комплексу та його оточення 50 годин

Тема 6. Графічне моделювання архітектурно-просторової ідеї середовища, що проектується 50 годин.

Тема 7. Вивчення технічної та нормативно-методичної літератури по робочому проектуванню. Виконання розроблених на практичних заняттях робочих креслень для курсового проекту 15годин.

Тема 8. Завершення графічного оформлення курсового проекту, написання пояснювальної записки 50 годин

МОДУЛЬ 2. Поточний контроль зі змістовних модулів	
ЗМ 1.1. Клаузура № 1	10%
Реферат. За темою архітектурного проекту. Теоретичний і практичний досвід проектування такого класу задач.	10%
ЗМ 1.2. Клаузура № 2	10%
ЗМ 1.3. Клаузура № 3	15%
ЗМ 1.4 Клаузура № 4	15%
Підсумковий контроль з модулю 2 (курсний проект)	40%
Всього за модулем 2	100%

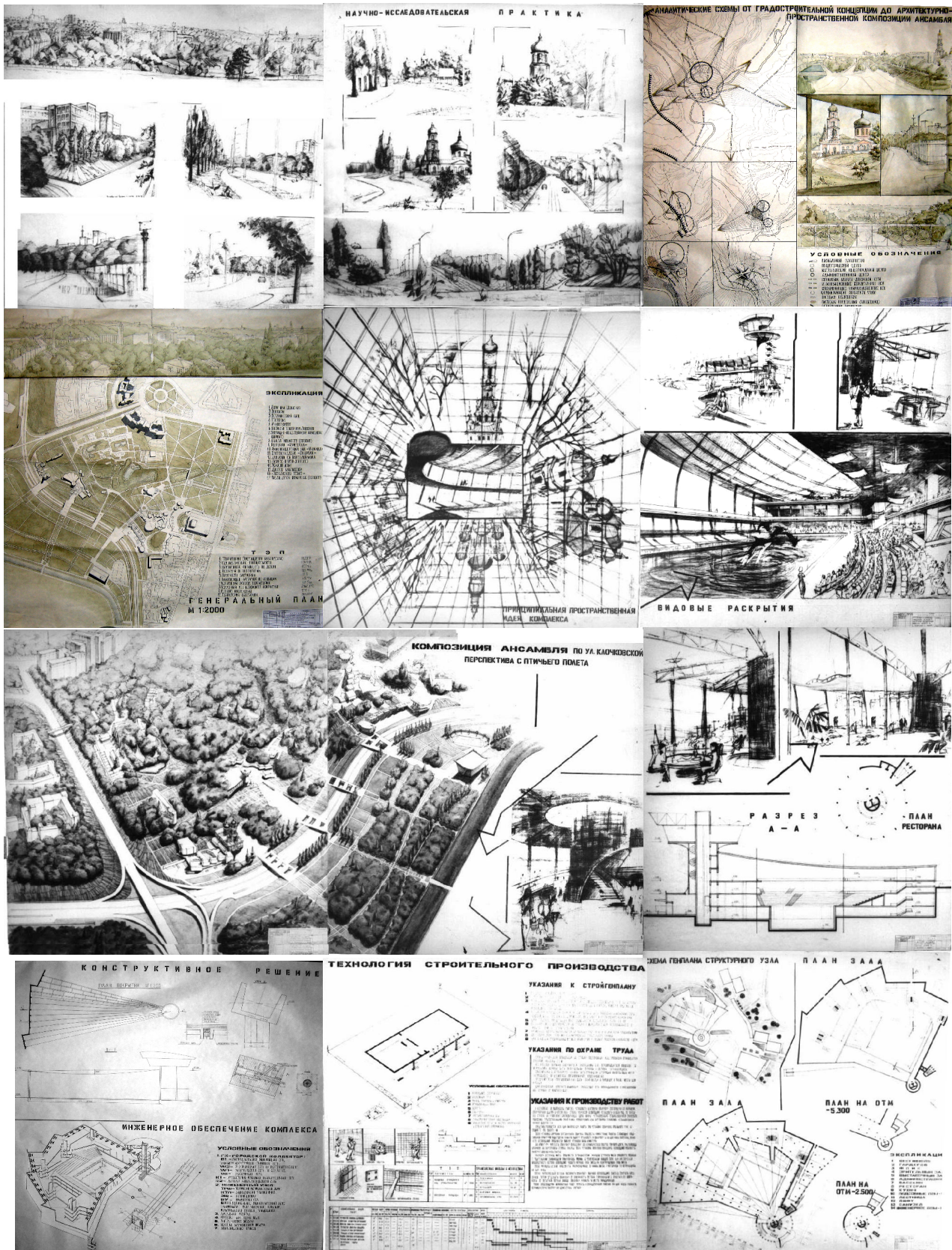
Інформаційно-методичне забезпечення

- 1.Алферов И.А., Антонов В.Л., Любарский Р.Э. Формирование городской среды. - М.: Стройиздат, 1977. - 104 с.
- 2.Антонов В.Л., Шубович С.А. Архитектурная композиция как система «среда - человек». - К.: НИИТАГ, 1999. - 71 с.
- 3.Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. - М.: Прогресс, 1974. - 399с.
- 4.Архитектура 89-90: Экспресс информация прил. к журн. «Архитектура и градостроительство» / ВНИИ теории и арх. Госкомарх./ Выпуск 1/2, - М.: 1991. - 71 с.
- 5.Бархин Б.Г. Методика архитектурного проектирования. - М.: Стройиздат, 1982. - 224 с.
- 6.Гозак А.П. Алвар Аалто. - М.: Стройиздат, 1976. - 175 с.
- 7.Гутнов А.Э. Города и люди. - М.: МП Ладыя, 1993. - 320 с.
- 8.Джонс Дж. К. Инженерное и художественное конструирование: Пер. с англ. - М.: Мысль, 1996. - 374 с.
- 9.Ле Корбюзье. Модульор. - М.: Стройиздат, 1976. - 239 с.
- 10.Криворучко Н.И. Специфика архитектурного творческого процесса. - К.: НИИТИАГ;-Х:ХГУА-ХГАГХ, 2000. - 44с.
- 11.Мастера архитектуры об архитектуре. - М.: Искусство, 1972. - 590 с.
- 12.Мастера советской архитектуры об архитектуре. Избран. отрывки из писем, статей, выступлений и трактатов: В 2-х т. / Под общ. ред. М.Г. Бархина и др. - Т.1. - М.: Искусство, 1975. - 544 с. - Т.2. - 584 с.
- 13.Нимейер О. Архитектура и общество. - М.: Прогресс, 1975. - 191 с.
- 14.Пучков А.А. Пространственные окрестности теории архитектуры: Опыты архитектурной жестикюляции и культурный контекст. - К.: НИИТИАГ, 1994. - 84 с.
- 15.Пучков А.А. Габричевский. Концепция архитектурного организма в мыслительном процессе 20-30-х годов. - К.: Издат. дом А.С.С, 1997.- 154 с.

16. Степанов А.В., Иванова Г.И., Нечаев Н.Н. Архитектура и психология. - М.: Стройиздат, 1993. - 294 с.
17. Танге К. Архитектура Японии. Сборник статей. Пер. с англ. / Под ред. А.Иконникова. - М.: Прогресс, 1975. - 240 с.
18. Шубович С.А. Архитектурная композиция в свете мифопоэтики, - Харьков: РИП «Оригинал», 1999. - 636 с.
19. Вечерський В.В. Спадщина містобудування України: теорія і практика історико-містобудівних пам'ятко-охоронних досліджень населених місць. - К.: НАТІАМ, 2003.- 558 с.
20. Білоконь Ю.М. Проблеми містобудівного розвитку територій: Навчальний посібник – К.: Укрархбудінформ, 2001.-70 с.
21. Фомін І.О. Основи теорії містобудування/ Підручник.-К.: Наукова думка, 1997.- 191с.
22. Містобудування. Довідник проектувальника.-К.: Укрархбудінформ, 2000.- 192 с.
23. Архітектура. Короткий словник – довідник/ за загальною редакцією А. Мардера – К.; Будівельник, 1995, 333 с., іл.
24. ДБН 360 – 92**. Державні будівельні норми України. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень – К.: 1992
25. Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України № 41 від 26 лютого 2001 р. «Про затвердження порядку визначення меж зон охорони пам'яток»
26. Конспект лекцій та методичні вказівки до самостійного вивчення та виконання контрольних завдань з навчальної дисципліни «Науково-дослідна робота студентів» (для студентів 5 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, напряму підготовки 1200 «Архітектура» спеціальності 6.120100 «Містобудування»). /Укл.: Криворучко Н.І. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 84 с.

Приклади курсових проектів.

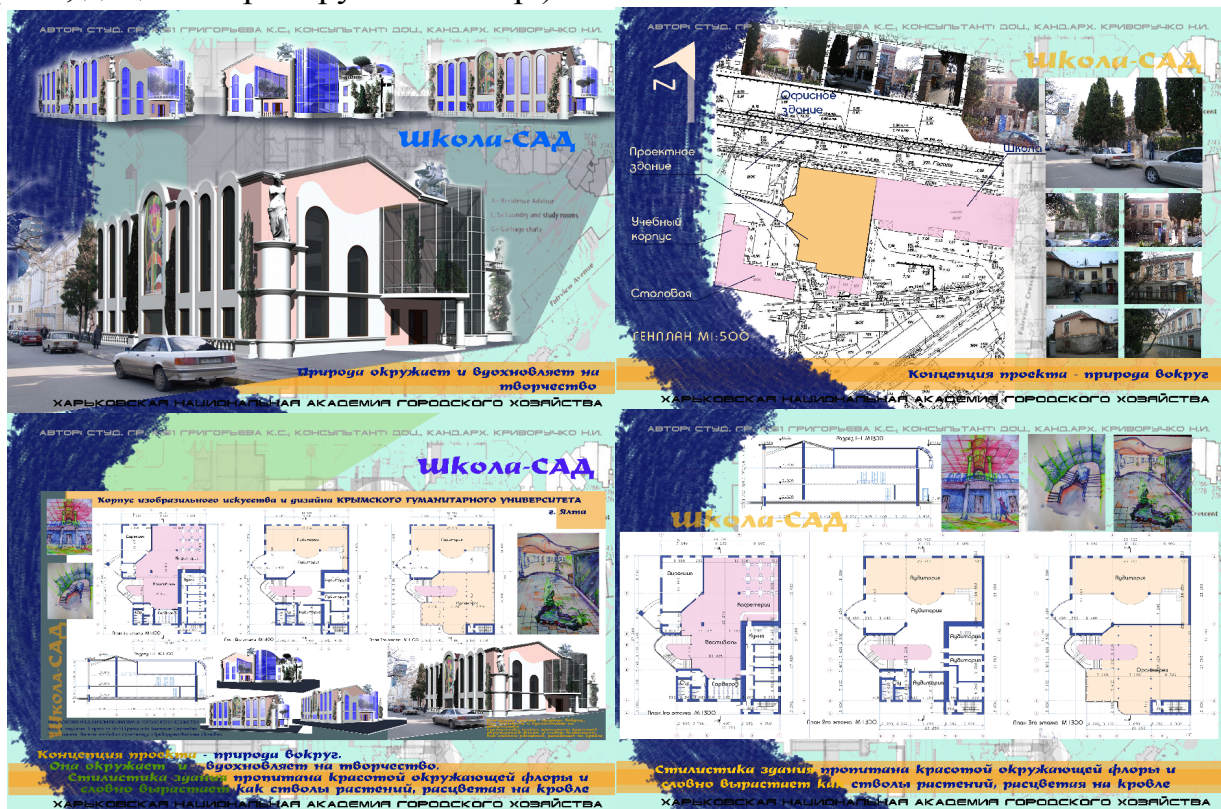

Проект дельфінарію у парку ім. Т.Г. Шевченка в м. Харків.
(вик. ст. В. О.Пипенко, кер. канд.. архіт., доц. Н.І.Криворучко. 1999 р.)

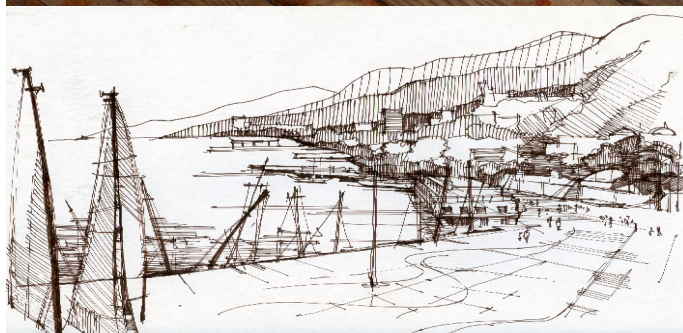
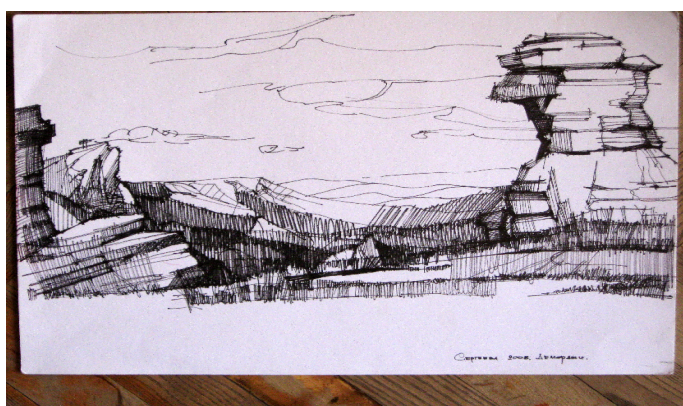
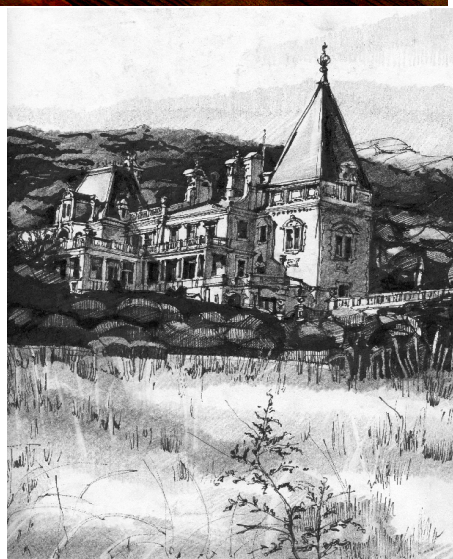
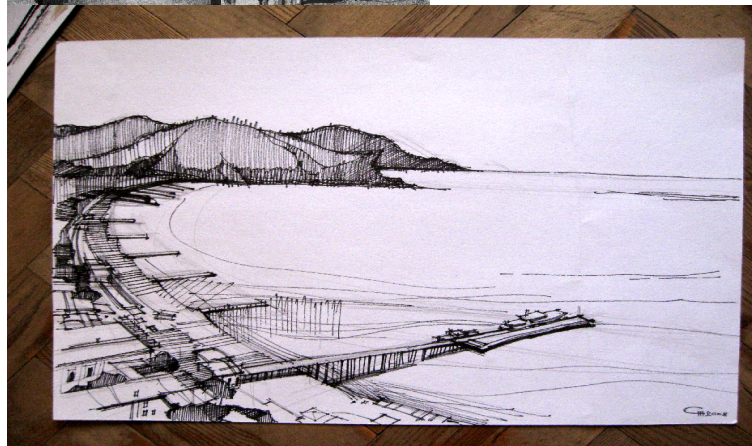
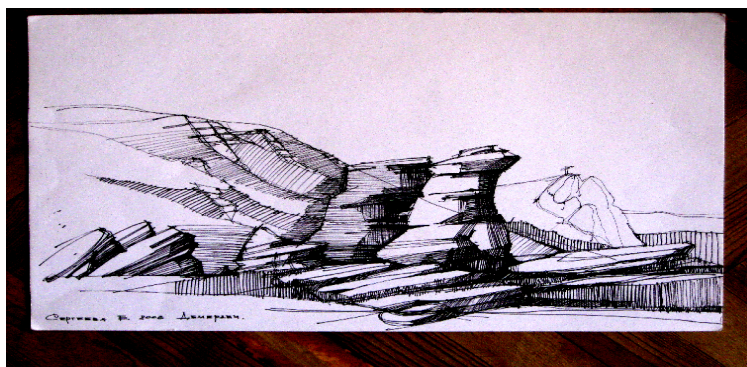
Проект реконструкції корпусу образотворчого мистецтва дизайну Кримського гуманітарного університету. (вик. ст. О.С. Гребеннік, кер. канд.. архіт., доц. Н.І.Криворучко. 2008 р.)

Проект реконструкції корпусу образотворчого мистецтва дизайну Кримського гуманітарного університету. (вик. ст. К.М. Федина, кер. канд.. архіт., доц. Н.І.Криворучко. 2008 р.)

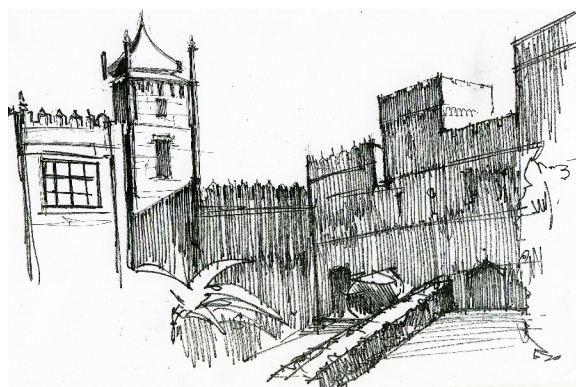
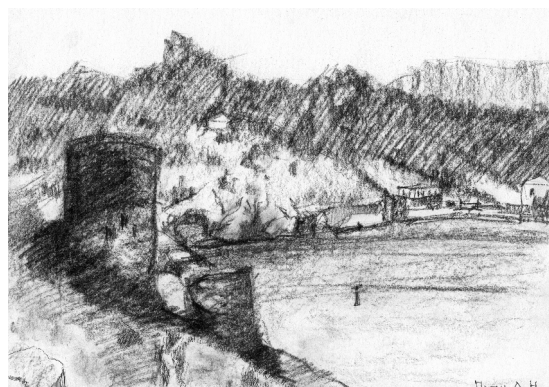
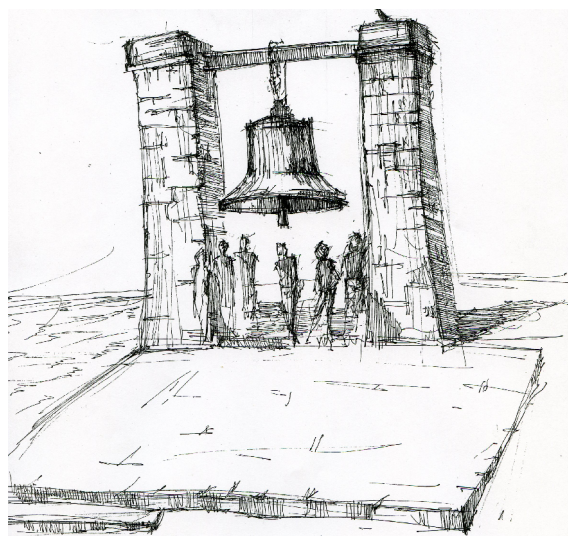
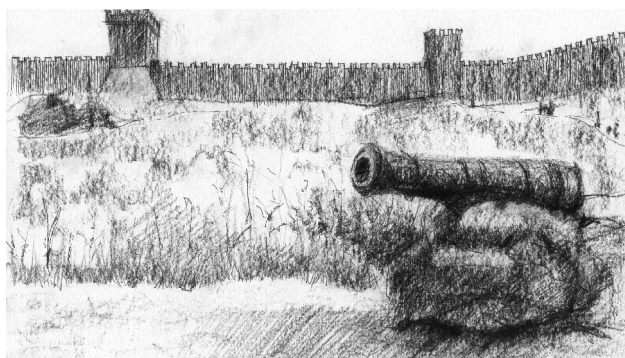

Рисунки студентів на літній науково-дослідних практиці
Крим, м. Ялта, Севастополь, Судак, г. Димерджи

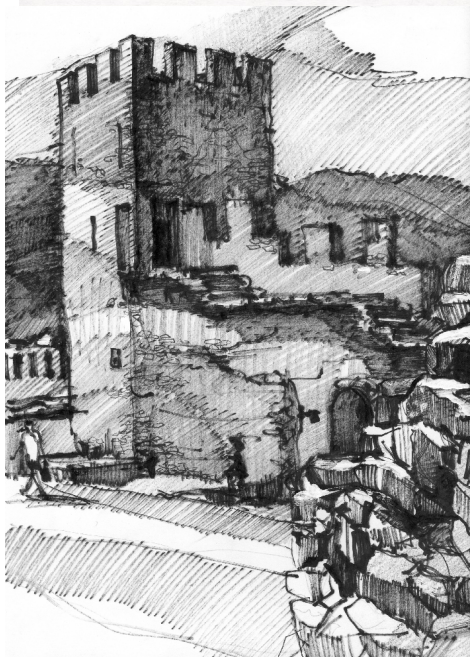
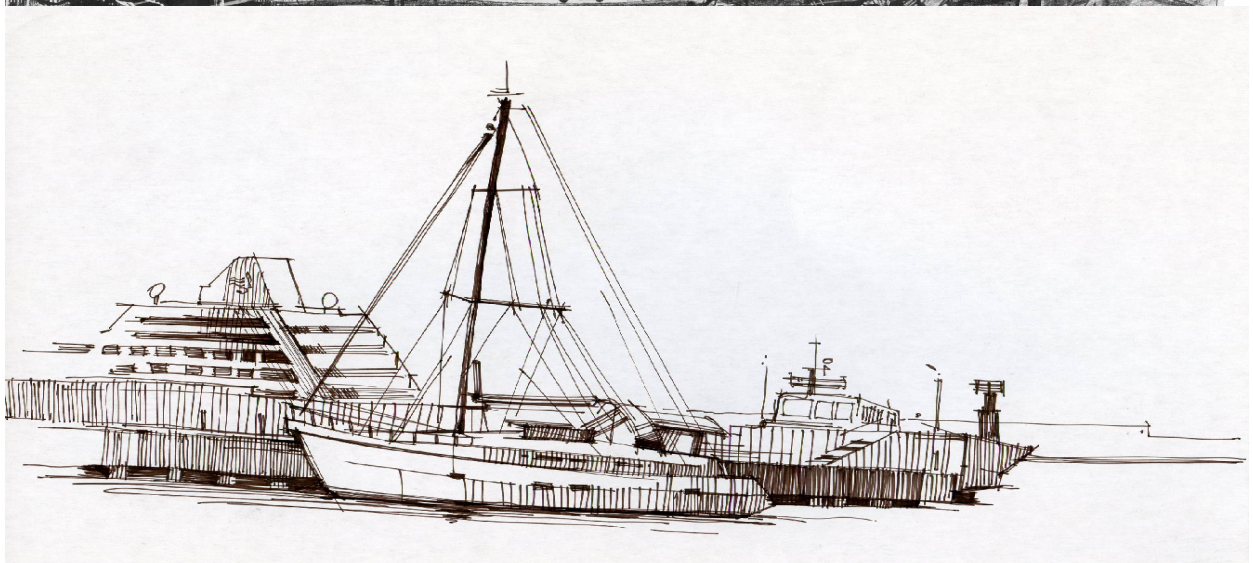
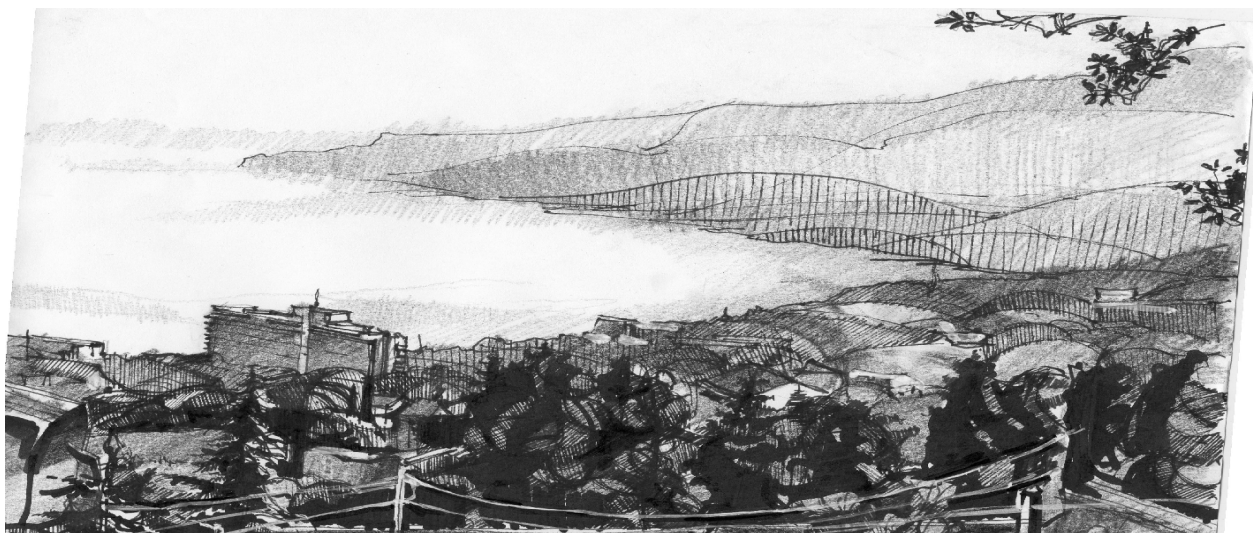
Рисунки Сергєєвої Є.В.,
Добровольської М.В.,
Стебенева О.Ю., Пугач А.В.

Практика 2008 р. Керівник доцент, канд. архіт. Криворучко Н.І.

Практика 2008 р. Керівник доцент, канд.
архіт. Криворучко Н.І.

**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН
ЗАВДАННЯ НА ПЕРЕДДИПЛОМНЕ МІСТОБУДІВНЕ ПРОЕКТУВАННЯ
/СПЕЦІАЛІСТИ/**

ЧИСЛО ВИДАЧІ	ТЕМА ЗАНЯТТЯ	ТЕРМ ІН ВІКО Н.	ОФОРМЛЕННЯ	ПРИМІТКА
2.09	УВЕДЕННЯ-ЛЕКЦІЯ: -Аналіз захисту дипломних проектів минулого року; -Структура роботи над перед дипломом і дипломом; -Завдання курсу; -Обговорення тим дипломних робіт.			Відбір кращих дипломних проектів і їх аналіз.
2.09	КЛАУЗУРА №1. Аналіз ситуаційного плану (квартал в системі центра/міста -Виявлення основних композиційних осей і вузлів тяжіння; -Зовнішні і внутрішні зв'язки; -Аналіз передового досвіду проектування;	2.09-1 4.09 (оцін ка)	1. Реферат по темі диплома – аналіз аналогів. 2. На аркуші Ф А-1 в архіт. графіці/п.к. узагальнення н/д практики: -опорний план; -схеми зонування; -функціональні схеми -схеми транспортно/пішохідного руху); -природно-кліматичні і ландшафтний аналіз. 3. На 6 листах Ф А-4 друкарського тексту аналіз ситуації (за схемами).	Обов'язкова доповідь на 5 хв. Після обговорення – самостійна робота студентів з подальшими консультаціями з викладачами.
21.09	КЛАУЗУРА №2. Об'єкти-оригінали. Композиційний аналіз.	21.09- 19.10	1. На аркуші Ф А-1 в архіт. графіка/п.к. Навести приклади узагальнення вітчизняного і зарубіжного досвіду по об'єкту. 2. На 6 листах Ф А-4 друкарського тексту дати аналіз об'єктів-оригіналів з схемами	-//-
26.10	КЛАУЗУРА №3. Архітектурно-просторова композиція об'єкту проектування / мікрорайон, квартал, парк, містобудівна структура і т.	26.10- 3.11	1. Ф А-3 в архіт. графіка/п.к. виконати аналітичні і композиційні схеми. 2. На 5 листах Ф А-4 друкарського тексту описати аналітичні і	-//-

	<p>д./</p> <ul style="list-style-type: none"> -Виявити структуру визначальні чинники; -Трасування вулично-дорожньої мережі / пішохідних маршрутів; -Виявити композиційні вузли; Функціональне призначення вузлів тяжіння (акцентів). 		композиційні схеми з малюнками.	
10.11	<p>КЛАУЗУРА №4. Архітектурно-планувальна і просторова композиція основного вузла (вхідна група в парк; центр. площа міста, району, кварталу і так далі)</p>	10.11-17.11	<p>1. Ф А-3 – А-2 в архіт. графіка/п.к. виконати ескізи архітектурної композиції основного вузла. 2. На 4 листах Ф А-4 друкарського тексту описати архітектурну композицію вузла.</p>	-//-
24.11	<p>КЛАУЗУРА №5. Архітектурно-планувальна і просторова композиція всього комплексу в системі містобудівного вузла.</p> <ul style="list-style-type: none"> -планувальна структура; -просторова структура; -функціональна схема; -пластика і колірне рішення; -конструктивні схеми / архітектурна тектоніка 	24.11-2.12	<p>1. Ф А-3 - А-2 в архіт. графіка/п.к. виконати ескізи архітектурної композиції комплексу. 2. На 10 листах Ф А-4 друкарського тексту описати архітектурну композицію комплексу. 3. Фасади, розрізи, плани, побудова перспективи.</p>	-//-
9.12	<p>КЛАУЗУРА №5 А. Об'ємно-пластична і колірна категорія архітектурної композиції.</p> <ul style="list-style-type: none"> -пластика фасадів/фрагменти малих архітектурних форм; -колірне моделювання/дендрологія дизайн середовища 	9.12-14.12	<p>1.Ф А-3 в архіт. графіка/п.к. виконати ескізи. 2. На 5 листах Ф А-4 друкарського тексту описати дизайн проєктованого об'єкту.</p>	
	<p>ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ. ВИКРЕСЛЮВАННЯ ВСІХ СХЕМ, КРЕСЛЕНЬ, ПЕРСПЕКТИВИ В АРХІ-ТЕКТУРНИЙ ГРАФІЦІ АБО РОЗДРУКУ П/К</p>		<p>ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ. 1.ЗАПИСКА. ОСТАТОЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ. 2.ПІДГОТОВКА ДОПОВІДІ НА 10 хв. 3.ОФОРМЛЕННЯ ВСЬОГО ПРОЕКТУ</p>	

Склав доц., канд. арх. КРИВОРУЧКО Н.І.

Зав. каф.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

канд. архіт., доц. **Криворучко** Наталя Іванівна

Методичні вказівки до практичних занять, самостійної роботи та виконання курсового проекту **«Архітектурно-містобудівне проектування архітектурно-просторової композиції об'єкту соціального значення»** з дисципліни «Архітектурне та містобудівне проектування» (для студентів 6 курсу денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст, напряму підготовки 1201 «Архітектура» спеціальності 7.120102 «Містобудування».

Відповідальний за випуск *В. П. Дубинський*

Редактор: *З. І. Зайцева*

Комп'ютерний набір та верстання *Н. І. Криворучко*

План 2009, поз. 62 М

Підп. до друку 10.12.09	Формат 60x84 1/16
Друк на ризографі	Ум. друк. арк. 3.8
Тираж 50 пр.	Зам №

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731
від 19.12.2001